

3	גמ' קידושין פ:
4	יחוד דאורייתא או דרבנן
5	גמרא ע"ז לו: יחוד עם גויה
6	גמרא סנהדרין כא. יחוד עם עם פנויה
8	גמרא סוטה ז.
9	יחוד בחייבי לאווין
10	סנהדרין לז. יחוד עם אשתו נדה
11	גמרא קידושין פא: יחוד עם אחותו
18	טור אבן העזר סימן כ"ב א-ד
20	שולחן ערוך אבן העזר כ"ב
24	יחוד באשתו שזנתה תחתיו ב"י ושו"ע קי"ז

יסוד האיסור דאורייתא או לא, האסורים והמותרים ביחוד

יחוד מה"ת או מדברי קבלה - קידושין פ: גמ' מנא הני מילי עד קמ"ל, יש לדון מה כוונת הגמ' רמז מן התורה האם הוי איסור מה"ת או דהוי איסור דרבנן שיש לו אסמכתא מה"ת, החינוך מצוה קפח כתב שהוי איסור מה"ת והמנ"ח מביא דכ"כ תוס' שבת יג, וסנהדרין לז, וכ"כ הטור שהוי איסור מה"ת, והב"ח מביא דכן כתב הסמ"ג, וכן לשון המאירי איסור תורה מדרך רמז ואסמכתא, ובאבות דרבי נתן (פרק ב' ה"ב) ובחינוך (קפ"ח) שאיסור יחוד הוא חלק מאיסור הכללי של קורבה לעריות הנלמד מהפסוק איש איש אל כל שאר בשרו לא תקרבו לגלות ערוה.

דעת הרמב"ם - הרמב"ם (איסו"ב כב ב) כתב איסור ייחוד עריות מפי קבלה, ונחלקו המפרשים בכוונת הרמב"ם הב"ח והלבוש למדו שהוי מדברי קבלה דהיינו תקנת הנביאים ואין איסור מה"ת, והב"י כתב דטעמא דהרמב"ם שכתב דהוי מפי קבלה משום דאף על פי שאמרו בגמרא דיחוד דאורייתא אין הכוונה שכתוב להדיא בתורה אלא הוי רמז בעלמא, ויש שהבינו מדבריו דלדעת הרמב"ם לא הוי אלא איסור דרבנן, אבל כבר הוכיחו מדברי הכסף משנה במקום אחר (אישות פ"א ה"ו) שכוונת הרמב"ם באומרו מדברי קבלה לומר דהוי הלכה למשה מסיני או שנלמד מ"ג מדות ולעולם הוי איסור דאורייתא ומשום הכי הקשה התם על הרמב"ם שכתב על איסור שניות דהוי מפי הקבלה, גם המשנה למלך (סוטה פ"ב ה"א) פירש בתוך דבריו דכוונת הרמב"ם היא דהוי דאורייתא.

יחוד עם פנויה - גמ' סנהדרין כא. אמר רב יהודה אמר רב באותה שעה עד כא: ייחוד דפנויה, דדוד ובית דינו גזרו על יחוד פנויה.

בגויה - גמ' ע"ז לו: גמ' גופא אמר באלי עד אפי' אייחוד דעובדת כוכבים, דאתו תלמידי בית שמאי ובית הלל וגזרו על יחוד דעובדת כוכבים.

בחייבי לאווין – יש לעיין אם יחוד עם חייבי לאווין הוא בכלל יחוד דערוה ואיסורו מדאורייתא או דלמא הוא בכלל יחוד דפנויה ואיסורו מדרבנן הפרישה (ס"ק א) כתב דחייבי לאווין אסור יחוד עמהם מדאורייתא, עי' גמ' סוטה דף ז. מתני' כיצד עושה לה ובגמרא שם רבי יהודה אומר עד המשנה, והחזון איש (אהע"ז סימן ל"ד סק"ו) הביא ראיה לשיטת הפרישה מסוגיית הגמרא (סוטה ז' ע"א) הדנה בדין יחוד סוטה עם בעלה לאחר קינוי וסתירה דהוי איסור לאו ומשמע התם דהנידון הוא דאורייתא מדקאמר והא רבי יהודה מייתי לה מקראי החזו"א סי' ל"ד סק"ו מהסוגיא בסוטה שהרי ר"י יליף מקרא להיתר יחוד בסוטה, אמנם העצי ארזים דחה ראיה זו והביא ב' ראיות דאין זה איסור מדאורייתא וכ"כ המבי"ט (קרי"ס איסו"ב פכ"ב) דאסור מדרבנן ועיין בנתיבות לשבת מבעל ההפלאה, וע"ע פ"ת א'.

בעל עם אשתו נדה – מבואר בגמרא (סוטה ז' ע"א) דמותר להתייחד עם אשתו נדה לגבי הא דשקלינן האם אפשר ללמוד היתר יחוד עם ספק סוטה מנדה דדחינן שאני נדה דיש לה היתר, ובגמרא (סנהדרין ל"ז ע"א) הסמיכו היתר יחוד בנדה מהפסוק (שיר השירים ז' ג') "סוגה בשושנים".

טעם ההיתר להתייחד עם אשתו נדה, עי' רש"י (סוטה ד"ה שכן), והתוספות (סוטה ד"ה נדה, סנהדרין ל"ז ע"א ד"ה התורה), הרא"ש בסוף נדה בהלכות נדה בקיצור [דף צו בדפי הגמרא] ועיין יראים (ח"א עמוד עריות דף כד:).

בנדה פנויה - דעת הריב"ש (שו"ת סימן תכ"ה) דיחוד עם פנויה נדה אסור מן התורה דהרי היא בכלל שאר העריות ואדרבא חמורה נדה פנויה מאשתו נדה שהתירו להתייחד עמה.

יחוד באשתו עמו – מתני' (פ' ע"ב) רבי שמעון אומר וכו', נחלקו הראשונים בפירוש משנה זו ובגירסתה, לפי גירסת הספרים שלנו -הא דתנן "בזמן שאשתו עמו" רבי שמעון קאמר ליה והוא חולק על חכמים, אבל התוספות (פ' ע"ב ד"ה רבי) הוכיחו דהכי גרסינן "ובזמן שאשתו עמו" דהיינו דהוי תחילת מימרא ואתיא אליבא דכולי עלמא, וכן היא גירסת ושיטת הרי"ף (ל"ב ע"ב מדפי הרי"ף) שגרס בזמן שאשתו עמו ראש משנה אחרת וכן היא שיטת הרא"ש (פ"ד סימן כ"א) והיא שיטת רוב הראשונים.

להלכה - כתב הרמב"ם (איסו"ב פכ"ב ה"ד) והעתיק השו"ע (סעיף ג') דאם היתה אשתו עמו הרי זה מותרת להתייחד מפני שאשתו משמרתו, והנה לגירסת הראשונים דלעיל דין זה הוא אליבא דכולי עלמא, אמנם גם לפי גירסת ספרים שלנו כבר כתב בהגהות הגר"א (פ'): דלדינא אין נפקא מינה דמכל מקום הלכה כרבי שמעון דסוגיא דגמרא (ע"ז כ"ה ע"ב) כוונתה וכמו שכתבו התוספות התם (ד"ה לא).

המותרים ביחוד על אף שהם ערוה

יחוד עם קרובים - מתניתין פ: ובגמ' פא: מתייחד אדם עם אמו עד אמר רבא מתייחד אדם.

יחוד עם בתו - לכאורה יש להקשות שהרי מהפסוק "בן אמך" לומדים רק על היתר הבן להתייחד עם האם ומנלן להתיר גם את האב עם הבת, ובתוספות הרא"ש (פ"א ע"ב ד"ה מתייחד) כ' דגם לבתו לא מגרי בה יצר הרע כלל, ועיין פני יהושע פ: מה שהביא מהירושלמי

יחוד באחותו – דעת רב אסי שמותר להתייחד לפרקים, ועי' תוספות הרא"ש (כאן ד"ה מתייחד) שביאר איך עקרו אנשי כנסת הגדולה איסור יחוד דאורייתא.

בדעת שמואל - מפשט לשונו של שמואל נראה שכל עריות בכלל האיסור כולל אמו, וביאר בתוס' רא"ש דאסור מדרבנן, אולם בתוס' טוך כתב בביאור שיטת שמואל דאסור להתייחד עם כל העריות לבד מאמו, וכן נראה מרבינו יונה בספר היראה דפסק כשמואל והתיר רק אמו.

בטעם היתר היחוד עם הקרובות - כתב רש"י (ד"ה ודר עם אמו ובתו) דלא מגרי יצר הרע בקרובות מאנשי כנסת הגדולה ואילך, וק' דהא אמו נרמז בקרא דכי יסיתך ומותר גם לפני כנסת הגדולה, הרש"ש כתב כי הדיבור המתחיל ברש"י ודר מצורף עם הדיבור המתחיל מתייחד עם אחותו ובמהדורת עוז והדר ציינו שכך הוא בדפוסים ישנים לפי זה אפשר לומר שמה שכתב רש"י שאנשי כנה"ג בטלו את יצרא דעריות ולכן היחוד מותר הוא דווקא לגבי אחותו, וכ"כ בפני יהושע.

שאר קרובות - עיין רבינו ירוחם [בנתיב כג ח"א דף קצב טור ב'] דלמאן דמתיר יחוד לפרקים עם אחותו יש אומרים דהוא הדין שאר עריות כגון דודתו דהיינו אחות אביו או אחות אמו גם כן מותר. וכן כתב בשו"ת הרדב"ז (ח"ז סימן ל"ב) בתוך דבריו דמותר להתייחד עם שאר העריות שהן דומיא דאחותו, גם הרש"ש (פ"א:) כתב דמאחר וטעם ההיתר להתייחד עם אחותו הוא משום דלא מיגרי בקרובתא אם כן הוא הדין שאר קרובות גם כן מותרות, אבל בשו"ת אמרי יושר (ח"ב סימן מ"ג) השיג על הרש"ש וכתב עליו שבדה בלבו היתר זה, וכן היא דעת העצי ארזים שהקשה על פירושו של רש"י בטעם היתר עם האחות, ועי' בעזר מקודש דאנשי כנסת הגדולה הועילו לפי דרגת הקורבא.

יחוד עם חמותו או כלתו - והנה מתוך דברי הרש"ש (הנ"ל) מבואר דסבירא ליה דמותר להתייחד עם כלתו כבתו. אמנם כל האחרונים הקשו עליו דלקורבה שעל ידי קידושין לא הועילו אנשי כנסת הגדולה למעט את היצר באלו, וכן העלה בשו"ת אגרות משה (אה"ע ח"ד סימן ס"ג) דאסור להתייחד עם חמותו או כלתו.

סב עם נכדתו, סבתא עם נכדתה, עיין ב"ח סי' כב אות א' (ד"ה ומ"ש חוץ) שהתיר, הפתחי תשובה (סימן כ"ב סק"ב) הראה מקום לדברי הנודע ביהודה (אבע"ז תניינא סימן י"ח) שהוא הביא בהרחבה לקמן (סימן קע"ח סק"י) דמוכח מדבריו שהוא חולק על זה ואוסר להתייחד עם נכדתו.

להלכה - הרא"ש (פ"ד סימן כ"ד) הוכיח דרב אסי היה גדול משמואל על כן פסק בשם התוספות דהלכתא כוותיה דמותר להתייחד עם אחותו אבל לא לדור עמה. מיהו סיים דהמחמיר תבא עליו ברכה, אבל הרמב"ם והטור והשו"ע השמיטו דין האחות, וכ' הפרישה (סק"ג) דבעצם גם דעת הטור להתיר יחוד עם אחותו והא דלא כתב זאת בפירוש משום דלא נקט הטור אלא הני דתנן בהדיא שם במשנה להיתרא, וכן יש לדייק מדברי החלקת מחוקק (סק"א) דהביא להלכה את דברי הרא"ש שפסק כרב אסי ולא העיר מהשמטת הרמב"ם, וכן משמע שהבין הים של שלמה (סימן כ"ג) שלאחר שהביא את דברי הרא"ש כתב דהרמב"ם נמי פסק להיתר כרב אסי ולא העיר מהרמב"ם לא כתב היתר יחוד עם אחותו, אבל הבית שמואל (סק"א) פירש דבאמת דעתם לאסור וכתב דאפשר דאף על גב דהלכה כרב אסי במה דפליג עם שמואל האוסר גם האם והבת אבל מה שהוסיף על המשנה להתיר אחותו לית הלכתא כוותיה כי במתניתין לא תנא אלא יחוד עם אמו, וכן פירש הביאור הגר"א (סק"ב) בשם הר"ן על הריף שזה סתם ואח"כ מחלוקת והשו"ע פסק כסתם משנה, וכן הוא בשו"ת הרדב"ז (ח"ז סימן ל"ב) דפסקין כפשטא דמתניתין דהתירה יחוד דבן ובת ולא דאחותו.

קא א מיי פט"ו מהל'
אחת העומות הלכה
7:

קא ב ג מיי פט"ו מהל'
אסורי ביאה הל' ח
סמג לזון קרי טושע'
אסורי ביאה הל' ט
קא ד מיי שם הלכה א
טושע' שם ספק א
קא ה מיי שם פט"א
הלכה ז סמג שם
טושע' אסורי ביאה הל'
ספק ו:

קא ו מיי שם פט"ב הלכה
א סמג שם טושע'
אסורי ביאה הל' ט
קא ז מיי פט"ב מהל' אסורי
הלכה י טושע' ויד'
סמג שם ספק ד:
קא ח מיי פט"ב מהל'
אסורי ביאה הל' ט
קא ט מיי פט"ב מהל'
אסורי ביאה הל' ט
קא י מיי פט"ב מהל'
אסורי ביאה הל' ט

תוס' ר"י הוקן

עם שתי נשים. כ"ש קה
אחת מפני שדעתן עלה
ונחות להתפתות ולא
יתרא זו מחברות ואף
היא מעשה כמותה: שני
אנשים. הא' בוש
מחברו: בן מתייחד עם
אמו. להכי נקט בן עם
אמו לומר שדרך הבן
להיות מצוי אצל האם:
כל שלשים. ולד שמת
בחדל לא יא"צ לא מטה
ולא (כריכה) [כליבה]
וא"צ אלא ג' לולות: מה
יתאונן. כלומר מה מועיל
לו האנינות כל זמן שהוא
חי וזו מתבאר עליו: על
מדותיו. של הקב"ה על
קורותיו והוא ינחיל לו
חיות וזו גבר על חטאיו
שלא חטא לו ובדקתו
הוא: עשרה במטה:
בחזקת שהיא מטה
וקלקל עמה ואשת איש
היתה: כשורה. וזה
שיש בה משוי לעשרה
בני אדם ואדם בורש

לעזי רש"י

בירורר"ש. פירוש
נקיים. נקט (רש"י)
חולין ט"ז ע"א (נמק)
ועין רש"י ז"ל ח" ע"ג
ד"ה ונקי:

ליקובי רש"י

א יתחב אדם עם
שתי נשים. שהגוס
דעתן קלות ושמית
תהליכה לעצמה [ע"ז]
עם שתי נשים.
אזל עם של ארבע
ספיר דמי [קפ"ח פב]. ב"ב
ש"ש יום יוצא
בחי. בן יום מוליד
חמק לנת הקבוצה ולא
לחון. א"א באיש
אחד. שכן מתייחד עם
האשה [מ"ק כד]. מה
יתאונן וגו'. במתרגם
על מדותיו. מה יס
להתאונן אדם חי גבר על
מטאלי כל איש ואיש
תאונן על חטאיו כי הוא
המחליט עליו הנהיה
לפיקס מה יתאונן לא
יתרעם האדם אם לא על
חטאיו [איכה ג. לט].
א"א שני. הא דתקן לא
אשה מתייחדת עם שני
אנשים. [סוטה י]. מנישה
והוציאה עשרה. פהלים

רבי שמעון אומר אף איש אחד מתייחד עם שתי נשים בזמן שאשתו
עמו. משמע דלרצון אפילו אשתו עמו אסור להתייחד עם
שתי נשים ואפילו לרצי שמעון נמי עם שתי נשים ואשתו עמו הוא

דשרי אצל עם אשה אחת אפילו אשתו עמו אסור וקשה מההיא

דפרק אין מעמידין (פ"ו דף כה). גבי
הא דתנן לא תתייחד אשה עמהם
ובני עליה בגמרא צמאי עסקין
אילמא צמד ודכותה צמאל מי שרי
והתנן לא תתייחד כו' ומסיק צמאל
של עובד כוכבים עמו עובד כוכבים
אין אשתו משמרתו ישראל אשתו
משמרתו ומדלא מוקי לה התם כרבי
שמעון משמע דאפילו כרצון נמי
אחיה וצאשה אחת נמי משמע דשרי
כשאשתו עמו לכך נראה לר"י
(ב) דלרצי שמעון אינו אסור אלא
כשאין אשתו עמו דוקא (ב) והכי גרסין
ר' שמעון אומר אף איש אחד מתייחד
עם שתי נשים וצמאן צמאל עמו יסן
ענהו צפונדיק מפני שאשתו משמרתו
ואתמך אפילו לרצון ואפילו עם אשה

אחת: **כ"י** ההיא מעשה דההיא
איתתא דהוה עובדא ואפיקתיה.
פר"ח מעשה צאשה אחת שהיתה
צוכה ומתאוננת על קצר צעלה והיה
שם אדם אחד שהיה שומר תלוי אחד
וזהו לו המלך לשומרו וזהו אצל
האשה ופיתה אותה ומעמה לו וכשחזר
אצל התלוי לא מצאו והיה מצטער
מחד מפחד המלך אמרה לו האשה אל
תירא קה צעלי מקצרו ותלכו הרי
צמקומו ואפיקתיה לצעלה ותלכו הרי
לך שאפילו בשעת חנינות נתגבר
יצרה עליה אך הקונטרס פירש כי
לשונות צלזון אחד גרס ורצון כי
היה עובדא דהיה איתתא דהיה
עובדא ואפיקתיה וה"פ לרצון אפילו
תציר יצרו (א) כדלמך יס לחוש
דפעמים שאין שם חנינות ועושין ענן
כאלו נושאין חינוך מת ויואלץ
לעצרה כי ההוא עובדא דהיה
איתתא דהיה עובדא ואפיקתיה לחינוך
חי בחזקת מת לעשות עצירה עם
ההולך עמה לקוצרו ועוד פירש לשון
אחר דלא גרסין ורצון אלא הכל
ממלכתה דאצא שאלו והכי פירושו
כלומר מה יתרעם אדם על חטאיו
דיו חיים שנחתי לו כי ההוא מעשה
דהיה איתתא דלא צפיר חסידים (ב)
מעשה צאשה אחת שהיו לה ו' בנים
ומת אחד מהם והיתה צוכה ואמרו
לה אל תצרי ואם לאו עוד ימות בן
אחר ולא שתקה ומת אחר וכן עשתה
עד שמתו כולם והיא אחרי כן מחמת
שנאתה על מדותיו ולהכי פירושה
ל"ג דהיה עובדא ואפיקתיה:

מלקין

לקוצרו. לשון אחר ממורי הוקן ולא גרסין ורצון אלא כולה צאצא שאלו גרים דיו חיים שנחתי לו כי ההוא איתתא דלמרינן צמאד קטן
(דף כו:) שקשתה על מתה יציר מלאי עד שמתו ו' בנים והיה אחריהם מחמת שנאתה על מדותיו. דהיה עובדא ואפיקתיה ל"ג: והוציאה עשרה
אנשים במטה. בחזקת שהיא מטה וקלקל עמה ואשת איש היתה: כשורה. וזה שיס בה משוי לעשרה בני אדם ואדם בורש
מי שקנה לאשתו ומתה והוא מעלה להשקמה ומסרין לו בית דין שצבירו שי תלמידי עשרה גנבי כשורה. שיש בה משוי לעשרה בני אדם ואדם בורש
כדתנן (סוטה דף כו:) נטמאה נטמאה אחד לצעל ואחד לצעל אס' צא עליה שז אין המים צודקין אותה דכתיב (נמקד ס) ונקח האיש מעון
בזמן שהאיש מנוקה מעון המים צודקין את אשתו אין האיש מנוקה מעון אין המים צודקין את אשתו (ב) ונמא שם שמים נמאק לצעלה:

נקורים. בירורר"ש צלע"ז שנקרו מרגולים צעיקה: תולין. אס
עיקה זו של תרומה חייטין שמה שמו התרגולין ממשיקין הטמאים
וצעוד המסקה טופח צטרטומיהם נקרו צעיקה ומדקאמר שני דברים
הללו עשאו כמי שיש צו דעת לישאל ושנינו צאחת מהן תולין מכלל

דתינוק (ב) תולין: בריבי. גדול הדור
ריצ"ל: ופירושו לא שמע. דצדלומים
נמי היה לו לפרש ולחלק בין כלולים
לעכורים משקין לולין נומין לילכל:
שבבואה של תינוק. דמות קלמך
פניו: מתנ"י עם ב' נשים. מפני
דעתן קלה ושמיתן נוחות להתפתות
ולא תירא זו מחברתה שאף היא

מעשה כמותה: עם ב' אנשים.
שהאחד צמא מחברו: מתייחד אדם
עם אמו. טעמא מפרש צמא: וישן
עמהם. הן עם אמו וצעודו קטן
קאמר דישן עמה צקירוב צמר
במפרש תולין: (ב) הגדילו זה יישן
בכפותיו בו. וכן הצט עם אשה
צמרה קטנה: גב' מ"א טעמא.
לא יתייחד עם שתי נשים כאשה

שמתייחדת עם ב' אנשים: דעתן קלה
ע"הו. ושמיתן נוחות להתפתות:
א"א. להכי נקט קרא בן אמך לומר
שהבן מצוי אצל האם: פשטיה דקרא
במאי בתיב. לענין פשוטו של מקרא
שמדבר צהסמה אמאי נקט בן אמך:
בן אב בני י"ה. לפי שממעט צחלק
ירושמו: בן אב בני י"ה. שאין
לחס חלק ירושה יחד זה יורש את אביו
וזה יורש את אביו: ד"א באבא שאו".

דלמך איש מתייחד עם שתי נשים:
ב"ב ש"שים יום. ולד שמת צמך
שלשים יום אין תריך לכדו צמותו
להוצילו לקצרה לא צמטה ולא
כליכה אלא צמק: ונקבר באשה
אחת ושני אנשים. וא"ל רצים ללוחות
אלא ג': אב' לא באיש אחד ושתי
נשים. משום יחוד שלל היו צמי

הקצרות צמקין לעיר: מה יתאונן.
מה מועיל חנינות לאדם לקטון על
כך מלהזכר צצרו כל זמן שהוא חי
תריך להיות גבר על חטאיו שאם לא
כן יהא יצרו גובר עליו ויחטאנו: ע"ל
מדותיו. על קורותיו הקורות אותו:
מה יתאונן אדם חי. למה יתאונן אדם
חי למה יתרעם אדם על הקורות
הצאות עליו אחר כל המסד שאני

עושה עמו שנחתי לו חיים ולא
הצאתי עליו מיתה: וזי גבר ע"ל
הצאיו הוא. שלל חטא לי וצלדקמו
הוא חי צממיה: ורבנן. אפילו תציר
יצרה כדקאמרת יס לחוש פעמים
שאין שם חנינות ועושין ענן כאלו
נושאין חינוך מת ויואלץ לעצרה כי
ההוא עובדא (ב) דהיה עובדא צהיה
איתתא ואפיקתיה לחינוך חי בחזקת
מת לעשות עצירה עם ההולך עמה

לקוצרו. לשון אחר ממורי הוקן ולא גרסין ורצון אלא כולה צאצא שאלו גרים דיו חיים שנחתי לו כי ההוא איתתא דלמרינן צמאד קטן
(דף כו:) שקשתה על מתה יציר מלאי עד שמתו ו' בנים והיה אחריהם מחמת שנאתה על מדותיו. דהיה עובדא ואפיקתיה ל"ג: והוציאה עשרה
אנשים במטה. בחזקת שהיא מטה וקלקל עמה ואשת איש היתה: כשורה. וזה שיס בה משוי לעשרה בני אדם ואדם בורש
מי שקנה לאשתו ומתה והוא מעלה להשקמה ומסרין לו בית דין שצבירו שי תלמידי עשרה גנבי כשורה. שיש בה משוי לעשרה בני אדם ואדם בורש
כדתנן (סוטה דף כו:) נטמאה נטמאה אחד לצעל ואחד לצעל אס' צא עליה שז אין המים צודקין אותה דכתיב (נמקד ס) ונקח האיש מעון
בזמן שהאיש מנוקה מעון המים צודקין את אשתו אין האיש מנוקה מעון אין המים צודקין את אשתו (ב) ונמא שם שמים נמאק לצעלה:

לאחריו

הנהגות חב"ח

(א) רש"י ד"ה ורבנן וכו'
כי ההוא עובדא דההיא
איתתא דהוה עובדא
ואפיקתיה: (ב) תוס'
ד"ה ר' שמעון וכו' לך
נראה לר"י דלרבנן נמי
אינו אסור: (ד) ד"ה כי
וכי תציר יציר בקאמרת
יש לחוש:

הנהגות הגר"א

[א] (ליקוט) מתנ"י
בכין שאשתו עמו. וי'
תוס' א"ה כונה
דמ"מ אכתי קשה ל"ל
עמהם וגם לשלל דמתי'
אין סוגל פירושם אלא
אבז דמ"ק קאמר ב' נשים
נקט ג"כ ר"ש וכו'
במה מקומות רבו
מלפני וליגלו אין ג"מ
דמ"מ הלכה כר"ש
דטובין דע"ז (כ"ה) (ב)
בומה וכו' לפי תוס'
לשון לקמן
שמשקין כו' ר"ל אפילו
אשתו עמו צמקת מנה
כר"ש ולכן אמרו צמ"ו
שם צממא כר"ש ופי'
תוס' הוא נכון דקאי
אלמלא דלף צמקוס
שומרת אצל אחר פירושו
אין מחוורין כיון דלא
הוצרך למעלה מזה כלום:

תורה אור השלם

(א) כי יסיתך אחיך בן
אחיו או בקד או בחד
או אשת חקד או חקד
אשר בקדשך בפסח
לאמר חקדך ונעברה
אחריהם אשר
לא ידעת אתה
[מבטק: (ב) וכו' י]

(ב) מה יתאונן אדם חי
תקד על חטאיו:
[איכה ג. לט]

הנהגות וציונים

[א] דוקא שתי נשים אבל
ג' או ארבע מותר רש"י
לקמן פב ע"א ד"ה לא
יתייחד כו' (גליין) ועי'
תוס' שם: [ב] בדפוסים
נוסף נמי: [ג] דהיא
(רש"ש) וכו' בדפוסים:
[ד] צ"ל ואם (רש"ש).
וכי בדפוסים ובכתב:
[ה] לכן נראה לר"י
ד"ה איירי בשאין
אשתו עמו וכו' ר'
שמעון אומר כו' רש"י
ת"י (גליין): [ו] צ"ל
מדותיו (רש"ש):

גמרא מנא הני מילי אמר רבי יוחנן משום רשב"י רמז לייחוד מן התורה מניין שנאמר כי יסיתך אחיך בן אמך וכי בן אם מסית ובן אב אינו מסית כו'. לכאורה כל הוואה ישתומם על זה המאמר וכמו זר נחשב ענין זה הרמז מדרשה דבן אמך לענין יחוד בן עם אמו. וזה לי כמו שלשים שנה שהתבוננתי בזה ועניתי ואמרתי דעיקר ילפוטא דייחוד מהאי קרא לאו מרישא דקרא דבן אמך אלא מכולה קרא דכי יסיתך דכתיב ביה או רעך אשר כנפשו בסתר ופרש"י ז"ל בחומש שדיבר הכתוב בהווה שאין הסתה אלא בסתר וא"כ איכא למידק מדכתיב אחיך בן אמך או בנך או בתך או אשת חיקך ולא כתיב נמי אחיך או אחותך אלא על כרחך דאסור להתייחד עם אחותו וה"ה לכל העריות ומש"ה לא שייך בהו הסתה בסתר אלא בהנך דכתיבי דהבת מותרת להתייחד עם אביה כדלקמן. וא"כ ה"ה להאם עם בנה שדין אחד ומשפט אחד להם אלא דמ"מ כיון דהאם עם בנה לא כתיב בהדיא ניהא ליה למיסמך ארמז בעלמא דבן אמך. ובר מן דין הפלגתי מענין לענין דבלאו הך ילפוטא דבן אמך מסית ובן אב אינו מסית לא הוי שמעינן להאי דרשא על דרך כי יסיר ולא תסיר. אלא לפי שהוא דרך דרש ורחוק מפשט המאמר לכן לא כתבתי דבמאי דפרישית סגי להבין עיקר המאמר. ולהא מילתא הוינא בר מזל למחותני הגאון המנוח מוהר"ר נפתלי הירץ ז"ל שהיה אב"ד בק"ק לבוב והגליל וכבר נדפס בשמו בדרך חריפות:

אמנם כן כשזכיתי ללמוד בעיון מסכתא זו מצאתי ראיתי בלשון הירושלמי דשמעתין וימצא כתוב מפורש בהא דאמר ר"י משום רשב"י ברמז דייחוד **אמך בסתר בנך בסתר בתך בסתר** מתייחד אדם עם אמו ודר עמה עם בתו ודר עמה עם אחותו ואין דר עמה הרי להדיא כדפרישית וברוך המקום שנתכוונו לדרך האמת בעזה"י. והיינו דמסיק נמי אביי בסמוך בפשטיה דקרא ע"ז הדרך שדיבר הכתוב בהווה ודו"ק:

מסכתות קטנות מסכת אבות דרבי נתן נוסחא א פרק ב

הרי הוא אומר איש איש אל כל שאר בשרו לא תקרבו (שם ו') מכאן אמרו אל יתיחד אדם עם כל הנשים בפונדק אפילו עם אחותו ועם בתו [וחמותו] מפני דעת הבריות.

ספר החינוך פרשת אחרי מות מצוה קפה

שלא להתעדן באחת מכל העריות, והן קרובות ואשת איש ונדה, ואפילו בלא ביאה כגון חיבוק ונישוק וכל הדומה לאלו הפעולות הרעות שמעמיקין בהן בעלי הזימה ההולכים אחרי ההבל ויהבלו, שנאמר [ויקרא י"ח, ו'] איש איש אל כל שאר בשרו לא תקרבו לגלות ערוה, ופירושו כאילו אמר לא תעשו שום קריבה שהיא הגורמת והמביאה האדם לגלות ערוה. ועוד אמרו רבותינו זכרונם לברכה [שם פ' ע"ב] במצוה זו (ב) שאסור להתייחד עם כל העריות, רצוני לומר עם כל העריות דבר תורה, בין זקנה בין ילדה, שהייחוד, לגלות ערוה הוא גורם, חוץ (ג) מן האם עם בנה והאב עם בתו והבעל עם אשתו נדה שמותרין, חוץ מחתן שפירשה אשתו נדה קודם שיבעול. ומותר להתייחד עם הזכור ועם הבהמה, שלא נחשדו ישראל על כך.

מנחת חינוך מצוה קפה אות ב

(ב) שאסור להתייחד כו' דבר תורה כו'. זה דעת התוספות בכ"מ בסוטה ובסנהדרין וע' ר"מ כתב דיחוד מדברי קבלה היא וע' ב"ש סימן כ"ב כ' דלדברי הר"מ הוא רק רמז ע"כ אין מלקין אלא מ"מ. ואני איני מבין זה דאפי' להסוברים שהיא מה"מ מ"מ לא מצינו זה בלאו רק מהדרש דאם מתייחדה עם בנה עש"ס וה"ל לאו הבמכ"ע דאינו לוקה וצ"ע.

בית הבחירה (מאירי) מסכת קידושין דף פ עמוד ב

אמר המאירי לא יתיחד וכו' ר"ל אסור הוא להתייחד עם הערוה מפני שהדבר מפתח ומבוא לגלוי ערוה ואף על פי שאין היחוד בכלל מנין המצות מכל מקום איסור תורה הוא קרוי כמו שהביאנו דרך אסמכתא מדכתיב בן אמך כדאיתא בגמרא וכן במסכת ע"ז הקשו יחוד דעריות דאורייתא היא ור"ל שהוא איסור תורה מדרך רמז ואסמכתא.

רמב"ם הלכות איסורי ביאה פרק כב

הלכה א - אסור להתייחד עם ערוה מן העריות בין זקנה בין ילדה שדבר זה גורם לגלות ערוה, חוץ מהאם עם בנה והאב עם בתו והבעל עם אשתו נדה, וחתן שפירסה אשתו נדה קודם שיבעול אסור להתייחד עמה אלא היא ישנה בין א הנשים והוא ישן בין האנשים, ואם בא עליה ביאה ראשונה ואח"כ נטמאת מותר להתייחד עמה.

הלכה ב - לא נחשדו ישראל על משכב זכור ועל הבהמה, לפיכך אין אסור להתייחד עמהן, ואם נתרחק אפילו מייחוד זכור ובהמה הרי זה משובח, וגדולי החכמים היו מרחיקין הבהמה כדי שלא יתייחדו עמה, ואיסור ייחוד העריות מפי הקבלה.

מגיד משנה הלכות איסורי ביאה פרק כב

ואיסור ייחוד עריות וכו'. בפ' אין מעמידין (דף ל"ו:) מסקנא דייחוד עריות מן התורה ואתא דוד גזר אפילו יחוד דפנויה ואתו שמאי והלל וגזור אפי' יחוד דכותית:

משנה למלך הלכות סוטה פרק ב

ואין ספק דאשת איש שנתייחדה עוברת על דת משה היא דהא קי"ל דיחוד אסור מן התורה וכדאיתא פ"ב דע"ז ואף על פי שרבינו בפכ"ב מהלכות איסורי ביאה דין ב' כתב ואיסור יחוד העריות מפי הקבלה זהו לפי סברתו דכל דבר שאינו מפורש בכתוב לא קרי ליה דבר תורה וה"ה שם העתיק סוגיא דע"ז דאמרין דיחוד עריות מן התורה

פסקי הלכות (ח"א פ"ד) בביאורו יד דוד (ס"ק רל"ו)

נראה לי דגם יחוד דעריות הוא על אופן זה ומזה במקום דנהנה מהיחוד הזה ומכוין לכך אף שאין זו הנאה של קירוב בשר יכול להיות שאסור מן התורה ובמקום שאינו נהנה מזה ואינו מכוון לשום דבר מן התורה אין בזה איסור כלל מצד עצמו אך במקום שיש לחשוש בו שעל ידי זה יבא לידו הרגל עבירה אזי אסור לדעת הרבה מהראשונים מדין תורה ולדברי הרמב"ם אינו אלא מדברי קבלה.

[illegible][illegible]

לדוד בנים בחברון ויהי בכורו
אבשלום בן מעכה והרביעי א
ילדו לדוד בחברון וקאמר לי
תמני סרי מתקף לה רבינא
מעשרים וארבע למאן דרדרי
ושמה^ה ותנא רידן מאי מעמ
בתרא שית והא הואי מיכל
אומר^ו לולי חרשתם בעגלותי
אמר רב חסדא עד יום מזה
ואילו מעשה דמיכל בירושלמי
ומכרבר לפני ה' ותבו ואמר
מעשה היה לה מכאן ואילך
מאי נשים ומאי פלגשים אמר
אמר^ה רב יהודה אמר רב א

רב תמר יפת תואר היתדות
הוא אחתה מי הוה שריא ל
דוד (והיה)¹⁰ איש חכם וגו' א
משמעל ל יונדב שכב עת
רב יהודה אמר רב שעשעל
ועשאתו כרות שפכה וכי נקש
דרש רבא מאי דכתיב¹¹ ויצא
הערוה שאני תמר דבת יפת ת
משמיה דר' יהושע בן קרחה
אחת כמה וכמה אם לצנועותו

וְכֵן לֹא יָרָבָה לוֹ מֵאֵד: [דברים י"ז] (ד) תֵּן
וְיִלְדוּ לְקֹדֶשׁ בָּיִם בְּתִרְחוֹן יִיְהוָה כְּבוֹדוֹ אֲמִנּוּ
מִי וְהִשְׁתַּשְׁבּוּ אֲבֻשָׁלֹם בֶּן מַעֲכָה פֶת תַּלְמִי
יְהוָה: וְהִשְׁתַּשְׁבּוּ יִרְעָם לְעֹנֶה אֵלֶּה דָוִד אֶלֶּי
בְּיָד וְאֵת זֶשׁ אֲדָמָה בְּחִירָה וְאֵתֶּנָּה לְךָ אֵת
בְּיָדָהּ: וְיִזְכְּרוּ לִי אֲנִשֵּׁי הָעָם בְּיָמֵי
דָּוִד לֵאמֹר לֹא־יָרָשְׁתֶּם בְּעֹנֶה לֹא מִצְוֹתֵי
דָּוִד מִתּוֹרָה: [מסכת ג' מ' ג'] (ה) וְהָיָה אוֹתוֹן
בְּכָל מִשְׁקֵהוּם וְיִלְדוּ דָוִד בָּיִם וְכִגְלוֹת: וְ
בֶּן מַעֲכָה אֲחִיו דָּוִד וְיִזְכְּבֵה אֵת חֶבֶם מֵאֵד:
דָּוִד וְיִתְחַלֵּה וְכֵא אֲבִיר לְדֹאֲרֵה וְאִמְרוּ אֵלֶּי
דָּוִד בֶּן מִי מַעֲלִי לְרֹאשִׁי: וְכֵאֲשֶׁר מַעֲלִי: וְשֵׁ
דָּוִד בֶּן בִּרְלֵה הָאֵל תִּרְדְּדִי אֲשֶׁר שְׂמִי עֹלָה וְעֹלָה

דאי ס"ד בת נישואין הואי אז
לפ"ה שפירש צפ"ק דקי
מלמד שלא ילחנה במלחמה פ
מתוך פי' הקונטרס דאפילו ציח

מעשים כוון וא"כ לא צא דוד
עכה רק לאחר שנתגיירה וא"כ
שואין היא והיכי שריא תמר
ו אסתייה היא ועוד דהא אמרינן

יָרַח הָרַע מִשְׁמַע שְׁמַחְלָמָה
רִאשׁוֹנָה הוּא לִכְן פִּירֵשׁ ר"ת
שֶׁלֹא יִלְחָנָה בְּמַחְלָמָה לְבָא עֲלֵיהּ
וּמִתְלַחֶמֶת בִּירוּשָׁלַיִם (ז)
מִשְׁוֹל מִן הַפִּי דְרַב אֲמֵר אֵין
בְּמַחְלָמָה אֱלֹה בִּיאָה רִאשׁוֹנָה
וְלֹא אֲמֵר אֶף לֹא בִּיאָה רִאשׁוֹנָה
בִּיאָה שְׁנִיָּה וְזֶה לְשׁוֹן הִירוּשָׁלַיִם
מֵיַיִן אֲתוֹן אֲמֵרִין מִשְׁמִיָּה דְרַב
דְּבִי אֲתוֹן אֲמֵרִין מִשְׁמִיָּה דְרַב
לְבָא עֲלֵיהּ בִּיאָה שְׁנִיָּה וְאֵין
לֹא בִּיאָה רִאשׁוֹנָה וְזֶה בִּיאָה
וְהוּא כִּי קָשִׁי לְשִׁמּוֹל הֵךְ דְּהִכָּא
שִׁיט עַל כֵּן גִּרְאָה לְמִימֵר דְּחִמֵּר
יִתֵּה בַת דּוֹד שְׂאֵמָה כְּדֵי הִיתָה
תֵּת כְּשִׁבְצָתָה לְמַחְלָמָה וְהִיא
(שְׁמוֹל ז יג) כִּי כֵן תְּלַבְּשָׁנָה
הַמְלִירִים מַעֲלִים מִתּוֹךְ שְׂגֻלָּה
קוֹן שֶׁל דּוֹד קָרִי לֵה בַת מִנְּךָ:
סוֹסֵס

יהודה לא דריש טעמא
לא ירבה לו נשים משום
דרשינן טעמא דקרא א"כ
מה טעם לא ירבה * משום
בו הרי זו לא ישאמה אלא
שורה מנלן דכתיב (א) ויולדו
ות נבל הכרמלי והשלישי
ס לעגלה אשת דוד אלה
ס וכהנה שית דהו להו
י לא ירבה לו נשים יותר
לו נשים יותר מארבעים
הנה קמא שית אף כהנה
בה עליו כעגלה וכן הוא
יה לה ולד עד יום מותה
קא חשיב להו בחברון
גרא את המלך דוד מפוז
(ב) אלא אימא עד אותו
סלים למלווי שמונה עשר
אלא כתובה ובלא קידושין
מגדלי בלוריות היו וכולן
יוד ואמר רב יהודה אמר
מלך ואי ס"ד בת נישואין
שמו יונגב בן שמעה אחי
אתה ככה דל בן המלך
משרת ותצוק לפניו אמר
ר' יצחק גימא נקשרה לו
תו כרות שפכה איני והא
עקר בית השחי ולא בית
ים אשר עליה קרעה תנא
כך לבנות הדיוטות עלו
מר רב באותה שעה גזרו
על

פ' יתה שנאמר ועתה דבר נא אל המלך כי לא יתן לך אשה ויהי דוד בנצחה וילדה (אבשלום ותמר) מאד, אמר רב חכם ברשעה: **דרש רבא** שכל על משה והתחל וגו' וכן נקשרה לו ועשאו כרות שפכה. **תנא גרד גרד** ארע להן לבנות הדיוטות והן פתחו פיהן

לפני יי ותבו לו בלבות: (שמואל ב, י, טז)
ועתה דבר נא אל המלך כי לא ימנע
ויאמר לו אמנן את תמור אחות אביש
מדידה: (שמואל ב, יג, ד-ה) (ג) ותקח את ה
אהבה אשר אהבה ויאמר לה אמנן
ה קרעה ותשם ידה על ראשה ותלך ה

אין קשה
וּן צימך
ומשמע
לד לאחר
צא דוד
ה וא"כ
א תמר
אמרנו

שלא ילחנה במלחמה לצא עליה
שניה ומחלוקת בירושלמי⁽²⁾ בין
מואל מן⁽³⁾ הפי' דרב אמר אינה
במלחמה אלא ביצה ראשונה
ולא אמר אף זה ביצה ראשונה
ביצה שניה זה לשון הירושלמי
מלין אתון אמרין משמיה דרב
הכא אתון אמרין משמיה דרב
לצא עליה ביצה שניה ואמי
וא"כ ביצה ראשונה ולא ביצה
ראשונה לשמואל ק' דהכא
שית על ק' נראה לומר דתמר
יתה בת דוד שאמה כבר היתה
ית כשצאת למלחמה והא
(שמואל 3 יא) כי בן תלשונה
המלכים מעלים מתוך שגדלה
קו' של דוד קרי לה בת מנח' :
סוסים

לֹא יִרְכֶּה לוֹ נָשִׁים מִשּׁוּם
רָשָׁעִין מַעֲמָא דְקָרָא אִ"כ
מִה מַעֲסֵם לֹא יִרְכֶּה מִשּׁוּם
זֶה הָרִי זֶה לֹא יִשְׁאֲנָה אֵלָּא
בְּרַחֲמֵי מַלְכָּא דְכָתִיב (י) וַיּוֹלֶד
נָבֶל הַכְּרֵמְלִי וְהַשְּׁלִישִׁי
לְעֵגְלָה אִשֶּׁת דּוֹד אֵלָּה
וְכַהֲנָה שִׁית דִּהּוּ לָהּ
לֹא יִרְכֶּה לוֹ נָשִׁים יוֹתֵר
לֹא נָשִׁים יוֹתֵר מֵאַרְבַּעִים
כַּהֲנָה קָמָא שִׁית אָף כַּהֲנָה
עָלֶיךָ כְּעֵגְלָה וְכֵן הוּא
יָהּ לֹה וְלֹד עַד יוֹם מוֹתָהּ
קָא חֲשִׁיב לָהּ בַּחֲבֵרוֹן
נִרְאָא אֶת הַמֶּלֶךְ דּוֹד מִפּוֹ
(י) אֵלָּא אִימָא עַד אוֹתוֹ
לִשְׁלִים לְמַלּוּי שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרִי
לֹא כְּתוּבָה וְכָל קִדּוּשִׁין
מִגְדְּלֵי בְּלוּרִיּוֹת הֵיוּ וְכוּלָּן
יּוֹד וְאָמַר רַב יְהוּדָה אִמְר
מֶלֶךְ וְאִי ס"ד בַּת נִשְׁאוּיָן
שְׁמוֹ יוֹגֵד בֶּן שְׁמֹעָה אֲחִי
אֲתָה כֹכָה דַּל בֶּן הַמֶּלֶךְ
מִזְשֵׁרֶת וְתִצּוֹק לִפְנֵי אִמְר
ר' יִצְחָק נִימָא נִקְשְׁרָה לוֹ
תּוֹ כְּרוֹת שְׁפָכָה אֵינִי וְהָא
עֵרַב בֵּית הַשְּׁחִי וְלֹא בֵּית
יִשְׁרָאֵל אֲשֶׁר עָלֶיהָ קְרָעָה תֵּנָא
כֵּן לְבָנוֹת הַדִּיּוּטוֹת עוֹלָם
מֶר רַב בְּאוֹתָהּ שְׁעָה גְזוּרָה
עַל

עליו: דוד בן יצחק (אבשלום) ו
מאד, אמר רב חכם בריה: דרש רב
נביית היתרות. שכב על משכבך והתחל וגו'
ושינה לו ונשאת בנות שפכה. תאן גר דר
ן ארע לזן לזן כרית היזנות הן נחתות

מקיש נגיד :

דף עב ע"א:

[גדפס בסוף המסכת]

בכת"י נוסף דכח
בכת"י אפ"ל, וכ"
שניות, (ובאמ
הנה "המחלוקה" נה

[illegible]

וַיֵּאבְדּוּ וַיִּשְׁתּוּ לָפֶי-
סוּם הַהוּא בְּשֹׂמֶךְ
לֵאלֹהֵי וַיִּמְלִיכוּ שְׁנֵי
עַלְמוֹהַ בֶּן דָּוִיד
וְשִׁחָיו לִי לִגְגִּי
וּלְצִדּוֹק לְכַהֵן:
דברי חיים א' כמ, כב |

וְהִיְתָה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו
בְּלֶחֶם בְּמִקְוִים קֹדֶשׁ
קֹדֶשׁ קֹדֶשִׁים הוּא וְאֵשֶׁתוֹ
אֲשֵׁר יִהְיֶה חֶק עוֹלָם:

לֹא יִרְבֶּה לוֹ נָשִׁי
אִם יִסּוּר לִבּוֹ וְכִסּוֹ
מִנָּה: (דברים טז, יז)
בִּיגִיל אִשָּׁת נָבֵל
הַמִּזְנוּי יִשְׁפֹּטֶיהָ רַחֲמֵי

[illegible]

(א) קדושין פ: [נאמן]
 (ב) [נאמן] קדושין פא:
 (ג) [נאמן] קדושין פא:
 (ד) קדושין פ: [נאמן]
 (ה) [נאמן] ע"ה, (ו)
 (ז) ע"ה [נאמן]
 (ח) [נאמן] ע"ה
 (ט) [נאמן] ע"ה
 (י) [נאמן] ע"ה
 (יא) [נאמן] ע"ה
 (יב) [נאמן] ע"ה
 (יג) [נאמן] ע"ה
 (יד) [נאמן] ע"ה
 (טו) [נאמן] ע"ה
 (טז) [נאמן] ע"ה
 (יז) [נאמן] ע"ה
 (יח) [נאמן] ע"ה
 (יט) [נאמן] ע"ה
 (כ) [נאמן] ע"ה
 (כא) [נאמן] ע"ה
 (כב) [נאמן] ע"ה
 (כג) [נאמן] ע"ה
 (כד) [נאמן] ע"ה
 (כה) [נאמן] ע"ה
 (כו) [נאמן] ע"ה
 (כז) [נאמן] ע"ה
 (כח) [נאמן] ע"ה
 (כט) [נאמן] ע"ה
 (ל) [נאמן] ע"ה

שכני
(א) במשנה
הענין עושין
עם (על) המון
תלמי' וכו'
לשמה
הגדול
שנכנס
על
שימוחה
(ב) שם
דברים
שאיננו
שם (א)
בדאי
המון
לשמה
קטני
כדור
(ג) שם
פסח
שנע
ד"ר
וכו' עליו
בב"ד
(ד) תוס' ד"ר
אמר וכו'
הימר
לאיסורו
הגורם
וכו'
(ה) בא"ד
אצל
בדר
ויקר
איכא
למשה
אוי

(א) וַתִּבְרָא הָאִשָּׁה
אֶשְׁתּוֹ אֶל הַבָּחַן וַתִּבְרָא
אֶת קַרְבֶּנָּה עִלֶּיהָ
עֲשֵׂרֶת הָאִפָּה קָמֹה
שְׁעִירִים לֹא יֵצֵא עֲלֶיהָ
שָׂמֹן וְלֹא יִתֵּן עֲלֶיהָ
לִבְנָה כִּי מִנְחַת קִנְיָא
הִוא מִנְחַת זְכָרָה
מִבְּרַת עוֹן: (במדבר ה ט)
(ב) מִיָּם גָּבוּהִים וּמִתַּקִּים
וּלְחֶם סִתְרִים יִנָּעַם:
(מלכים יז יז)

[illegible]

נפשות. שלא יעל
עדות שקר [סנהדרין לז].
שני פתח שני
נקודת. הוא שער העזרה
המזרחי דרך כל הנכנסים
[במדבר ה, יח]. הוא שער
המזרחי כדמנן בשקלים
(פ"ו מ"ג) שצמורה שער
המזרחי וכלל שער זה

נחמדש בקדושת העזרה
האשם וסומך עליו וחוזר
עולין כל מחוסרי כפרה
הסוטים ומטהרין את הי
מה.]. בבגדיה. של קוט
שערה. קלע שערה [סגור]

יש אֵלָּה עֲדִים בְּמִדְרֵי הָיִם
מִי לֹא שָׁמַר: **כִּי** הָיָה
מִי צֶ' אֱלֹ הֵן הַגּוֹלִין (מִסֻּט)
לֹ שֵׁי תַלְמִידֵי כַּמֵּסִים שָׁמַר

ת הֵיִם לֹא שְׂכִיחָא:
לֵה מוֹלִיכָה לְבִית דִּין
סֶרְחָן לֹ שְׁנֵי תַלְמִידֵי
הָהָה בְּדֶרֶךְ רַבִּי יְהוֹרֵה
לֵה תְרִי וְאִיּוֹהָה
לֵה צִ' דָּאֲמַר רַב יְהוֹרֵה
לֵה בְּשִׁיר אֲבֵל בְּדֶרֶךְ

אין כולי עלמא לא ידך דרב דאמר רב שנו אלא כשרין אבל נמי לא מעשה היה לה לא הכא היינו ביה: רבי יהודה אומר יהודה אומר בעלה נדה שהיא בברת שהיא כלאו לא כל נדה דברת המירא לא המירא ליה ולא מייתי לה והא רבי דתנא^(*) והביא האיש התורה האיש מביא חכמים מוסרין לו שני עליה בדרך רבי מן מקל וחומר בעלה נאמן עליה כ"ש אמרו לו לא אם היה התנא דאמר בסוטה (3) גמ' נגובים ימתקו^(*) התורה האיש מביא נא' והביא האיש את חומר ברישא ופרכה רבי יהודה היינו תנא אמרו: מתני' היה הגדול שבירושלים שמאיימין על עדי תני הרבה יין עושה הרבה ילדות עושה עושוין (6) עשי לשמונה שלא ימחה על ברים (3) שאינם כדי פפחת בית אביה אם ברת כתובתה ויוצאת מעלן אותה לשער שער נקנור^(*) ששם

פרמו נפרמו עד שהוא מג
היה לבה נאה לא היה
מתבסה בלביגים מכסה

זיאת מקלט שרא רחמנא^(*):

גן צדק ימנו (דף מ: ז) וכן
 רש ממי היא: אחוז בבגדיה.
 זה לקרעים הרבה דמינלי"
 מקרא: ופותר את שער

סיפא דקרא, ע"ש. ובנ"א מכת"י נוסף:
גנובים ימתקו ור' יוסי כיון דדש ב
מה שנתקשו הראשונים בפי' "ראומר")
ג] צ"ל להם (רש"י: 7] עי' רש"א וא
איפכא. גירסת רש"ל ועי' רש"א (גליי)
בשתאמר מאי תלי בהכי שאין היתר

מס: 13 הודפס ע"י איכותית הדפס ישירות מן

[illegible]

ויהוה ים לומר דוקא צפירכו
 היסוד (v) לאיסורה פרכו
 היא הנומנה לא פרכוהו ולכן
 לפירכה אחתה דאשמתן
 סגיאין דהמירה לה לאשמי
 קלה ומסמפו מינה טפי
 המורה כגון צפ"ק דכחיות
 המירה להו אצילות ללא הוי
 דרבנן מנדה שאי צכרת וצפ"ק
 (עיין דף גז.) דאחריה לרבי
 המירה להו צביעות לביבא ללא
 צכרת שהוא צסקילה וצריש פ"ק
 (דף כ:): אמר האי דקיל לרין
 טפי דלמור מ"ש גבי צכרת
 כי מנא כרבי שמעון וצבי
 צרי צרי יהודה צכרת דחמיר
 כר"ש י"ט דקיל כסלי לן כרבי
 אלמא וימנין דהוה מנקילתא
 דחמירתא וימנין איפכא והשחא
 יצאצא הברייתא לפי הירושלמי
 נחא¹⁷ הכי מימנא צכרתא
 יהודה וומר נאמן עליה בעלה
 חומר ומה דהוה חסידי צכ
 כרת וכו' ר' יוחי אומר הכהוב
 שנא' והביא האיש את אשתו
 וירושלמי מיתניא הכי רבי יהודה
 בעלה נאמן וכו' אמרו לו לא
 יכרת צנדה שיש לה היסוד וכו'
 אמר רבי יהודה גזירת רבא
 בידיה האיש את אשתו וגו'
 לו ובלבד צעדים והשחא אית
 אומר להו קרנא כההיא דירושלמי
 מדברי יוסי אינא לתמוה¹⁸
 דא אומר להו קרא והדר אומר
 לו ותמוה: **ואומר** **גבי**
 נראה דהאי ואומר פירושו
 אמר¹⁹ מאי מלי צכרי שאין היסד
 החדא דלירו מוקפי מנחמ
 ימיר לאיסורה אין ממון צכר
 עשוי אימתי וא"ת לא
 יצרו עה אשתו והואיל ובעלה
 צכר מים גזויים ימחשו:

מה
לכה וסותר את שיערה
ואם היה שיערה נאה
היה עליה בלי זהב

וקטליאות
זרם גדול היה והציא ללמות

וְלֵעֲמֹתוֹ וְלִקְמֹתוֹ⁶ יִלְיָף לָהּ:
וּקְטִילָאוֹת

מִדָּר וְכִי תִימָא מוֹטָה נְמוּ זִימְנִן דִּיל
 שְׁ גְבוּבִים נִינְהוּ. וְכ"ה בִּשְׁמ"ק בִּשְׁ
 רֹס' שְׁאֵנִן: [ג] צ"ל וְאִזְמְרִים כ"א ב
 שֶׁב הִבְרִייתָא וְהַתּוֹסַפְתָּא לְפִי הִירושְלָמִי
 צ"ל קודם ד"ה אִמְר לְהוּ (גליון): [f]
 יִצְרָדוּ תוֹקֶפוּ (באה"מ): [d] וְכ"ה בִּכְתָּ

החכמה

7 ב' מ"ח פקדן מזהלתי
 8 קוטה ה'ל א סמו עש
 9 ו:
 10 א' טו"ע ע' אה"ע ס'
 11 כב סק"ה ה' רהה:
 12 ב' מ"ח פכ"ז מהל'
 13 אדומי ה'ל א סמו
 14 טו"ע ע' שם:
 15 ה' מ"ח פ"ג סמו
 16 קוטה הל"ה ב' סמו
 17 עשין ו:
 18 ד' ח' מ"ח פ"ד מהל'
 19 מוחסין כפרה הל'ס
 20 ב':
 21 י' מ"ח פ"ג מהל' סמו
 22 הל"ה י' א סמו עשין ו:
 23 ב' מ"ח פ"ד הל"ה

[illegible][illegible][illegible]

סילקא ל"ה:

הגהות וציונים

לֵאמֹר הַיּוֹם וְהָיוּ לְפָנֶיךָ
וְנִתְחַבֵּר עֲשֵׂה נִסִּים וּמוֹפְתִים
עַל יְדֵינוּ כְּכֹחַ אֱלֹהֶיךָ
וְנִתְחַבֵּר עֲשֵׂה נִסִּים וּמוֹפְתִים
עַל יְדֵינוּ כְּכֹחַ אֱלֹהֶיךָ

1_PDFsa

רמב"ם הלכות אישות פרק א

כל שאסר ביאתו בתורה ולא חייב עליו כרת הן הנקראים איסורי לאוין, ועוד נקראין איסורי קדושה, ותשעה הן, ואלו הן, אלמנה לכהן גדול, גרושה, או זונה, או חללה, בין לכהן גדול בין לכהן הדיוט, וממזרת לבן ישראל וכן בת ישראל לממזר, ובת ישראל לעמוני ומואבי, ובת ישראל לפצוע דכא וכרות שפכה, וגרושתו אחר שנשאת לאחר, ויבמה שנשאת לזר ועדיין רשות היבם עליה.

מנחת חינוך פרשת אחרי מות מצוה קפח אות ב

מבואר שם בב"ש בשם הפרישה דגם חייבי לאוין הם בכלל איסור תורה להתייחד עמהם ואם נאמר דדעת הר"מ דיחוד היא אסור מה"ת א"כ ל"ל גזירת דוד על הפנוי' הא איהו פסק דגם על הפנוי' לוקה משום לא תהיה קדשה ואפשר דרך אקראי היא דרבנן לשיטות הרבה ראשונים דגם דעת הר"מ דדוקא במיוחדת לזנות.

קרית ספר הלכות איסורי ביאה פרק כב

אסור להתייחד עם ערוה מן העריות שדבר זה גורם לגלות ערוה ואיסור זה הוא מפי הקבלה ורמזוה על המקרא דכתיב כי יסיתך אחיך בן אמך וכי בן אם מסית בן אב אינו מסית אלא להכי נקט קרא בן אמך לומר שהבן מצוי אצל האם ומתייחד עמה ועמה הוא דמתייחד אבל אסור להתייחד עם כל עריות שבתורה ויחוד דעריות הוא דאסרה תורה אבל יחוד בחייבי לאוין נראה דלא אסיר מדאורייתא דבעריות דהו דומיא דאם הוא דגלי קרא דאסור מדאורייתא וכשגזרו דוד ובית דינו על יחוד פנויה אפילו איחוד דפנויה הוא דגזרו וכ"ש יחוד דחייבי לאוין דגזרו עליהם.

רש"י מסכת סנהדרין דף כב עמוד א

רש"י ד"ה התירו ליחד. ואף על פי שנאסר יחוד של פנויה. מזה הביא בעל עצי ארזים לסתור דעת הפרישה דח"ל אסורין ביחוד מה"ת דהרי אבישג היתה אסורה על דוד בלאו דלא ירבה כו' ע"ש ר"ס כ"ב. ובמחכ"ת ל"ד דנ"פ דהלאו דל"י אינו אלא בנושאה בחופה וקדושין אבל לא בזנות והרי להראב"ד בפ"ג מהל' מלכים אף בפילגשים מותר. ועי' בסוטה (ז') דמשמע דאפילו איסור סוטה שהיא בלאו אסורה ביחוד לרבנן וכדעת הפרישה ושם מבואר ג"כ דכל דיש לה היתר מותרת ביחוד. ואבישג נמי ה"ל היתר שאם רצה היה מגרש אחת מנשיו.

נתיבות לשבת (לבעל ההפלאה)

סעיף א בבית שמואל ס"ק א' ובכלל עריות נכלל חייבי לאוין, ולא ידעתי מנא לי' הא דלא מצינו בשום מקום שחייבי לאוין יקראו ערוה, ואפשר דנפקא לי' מהא דאסרו לייחד סוטה לבעלה אף דאין בו אלא לאו, וכן השבויה כדאיתא בכתובות דף כ"ז גבי אשתו של ר' זכריה בן הקצב, אך אין ראיה מזה דהתם לבו גס בה כדאמרינן גבי מגרש אשתו ולנה עמו בפונדק, ותו דאפשר דאסורה מדרבנן לאחר גזירת דוד, ועוד להרמב"ם אין מלקות מן התורה בחייבי לאוין עד שיקדש, ועוד למ"ש הרמב"ם בריש הל' אישות הבא על הפנויה לשם זנות חייב משום לא תהיה קדשה, אם כן בכל פנויות איכא לאו ונפקא מינה לדינא בספק איסור יחוד כגון שאינו יודע אם היא בת ג' שנים או בכמה ענינים שנחלקו הפוסקים באיסור יחוד והיכא איסור דאורייתא ספיקא לחומרא ובאיסור דרבנן ספיקא לקולא.

מסורת הש"ס
עם הוספות

(א) [נוזר כג., 3] נוזר כג.
 ע"ש, 2] [צרכות כו.
 וש"נ, 7] צרכות כד.,
 (ה) לעיל מא., 1] לעיל ע
 ע"א.

הַיְּהוּדִים הַר"ת

[illegible]

הנהגות הנר"א

[א] גמ' עם אשה
וחמותה עם אשה
ובת חמותה עם אשה
ובת בעלה כ"ל:

תורה אור השלם

(א) וְאִם הָיָה יָפֵא אֶתֶּם
אִישָׁה בַּיּוֹם שְׁמָעוּ כָּל
מוֹצֵא שְׂפָתֶיהָ לְגִדְרֶיהָ
וְלֹאסֵר גִּפְשָׁהּ לֹא יָקוּם
אִישָׁה הַפֶּרֶם וְיִי יִסְלַח
לָהּ: [במדבר ל, ג]

(ב) וְאִם נֶפֶשׁ בִּי תִחְטָא
וַעֲשֵׂתָהּ אֶחָת מִכָּל
מִצְוֹת יְיָ אֲשֶׁר לֹא
תַעֲשֶׂינָהּ וְלֹא יָדַע
וְאִשָּׁם וְנִשְׂא עוֹנָו:

(ג) רַבְּכָה בִצְמוּחַ הַשְׂדֵּה
נִתְחַד וְתַרְבִּי וְתַגְלִי
וְתַבְאִי בְעָדִי עָדִים
שָׁדִים נֶכְנוּ וְשַׁעֲרָה
צִמָּח וְאַתָּה עָרֹם וְעִירָה:
[יחזקאל מו, ז]

הגהות וצינונים

א צ"ל כד חזויה
 הדוה מטערן כ"ן
 (גליון): **צ** צ"ל ציגער
 (רש"י): **ג** גל דפוס
צריך: **ד** צ"ל תיובתא
 (רש"י): **נ** צ"ל מכיל
היה פוי מגרש להו. ערוך.
 ערך כל ב' (גליון):
ו **נ** צ"ל נהרא (גליון):
 (דפוס): **נ** דפוס
 ובסמוך ליתא "ערסו"
 וכה בראשונים: **נ** גיא
 (גליון): **נ** **נ** כד רבא
חנן דפוס וכת' הוב
 (דפוס: **הוב**) צ"ל כסא.
 חנן ג"ל רוב כסא.

לנוסח דפ"ס שלא גורס
בגמרא "אמר ליה הבו לי
כסא": [י דפ"ס ששא
ומית: החזיק עצמו
כמת: כ] צ"ל **השמיני**
אכלה בדיתר **אכלה**
ווי מזיד, דפ"ס ורש"י
נו ע"פ המהרש"ל, ועי'
ס ובכת"י: [פ] כתי'
ובקצת כתי' נוסף **צד**:

תיב שפיר אמר ליה הבו לי כסא יתבו ליה
כסא אכמר שדא ביה כיחו נחרו ביה שקא
ומית שמעו דהוו קאמרי פלימו קטל גברא
פלימו קטל גברא ערק ומשא נפשיה בבית
הכסא אוז בתריה נפל קמיה כי דחוייה¹⁶ דהוה
מצטער גלי ליה נפשיה אמר ליה מאי מעמא
אמרת הכי ואלא היכי אימא אמר ליה לימא

כִּי חַיִּיא בַר אֲשִׁי הוּא רָגִיל כָּל עֵידִן דְּהוּא נָפַל
מִיֵּצֵר הָרַע יוֹמָא חַד שְׁמַעְתִּינְהוּ דְּבִיתָהּ אֲמַרָה
מִיֵּנְאִי מְאִי טַעֲמָא קֹאמֵר הִכִּי יוֹמָא חֲדָא הוּא
חֲלָפָה וְתִנְיִיָּה קִמְיָה אֲמַר לָהּ מֶאֱן אַתְּ אֲמַרָה
עָהָר אֲמַרָה לִיה אֵייתִי נִיְהִלִּי לְהָךְ רֹמְנָא דְרִישׁ
הָהִי כִּי אַתָּא לְבִיתָהּ הוּא קָא שְׁנָרָא דְּבִיתָהּ
אֲמַרָה לִיה מְאִי הָאִי אֲמַר לָהּ הִכִּי וְהִכִּי הוּא
יֵאֵשְׁנָה בַּה עַד דִּיהִבָּה לִיה סִימְנִי אֲמַר לָהּ
לִי יִמְיוֹ שֶׁל אוֹתוֹ צָדִיק הִיָּה מִתְּעַנָּה עַד שְׁמַת
הַפֶּרֶם וְה' יִסְלַח לָהּ כִּמְהָ הַכְּתוּב מְדַבֵּר בְּאִשָּׁה
לָהּ וְהִיא לֹא יָדְעָ שֶׁהִפָּר לָהּ בַּעֲלָהּ וְהִיתָה
עֶקִיבָא ^ב כִּי הוּא מִמֶּנּוּ לְהָאִי פִּסְקָא הוּא בְּכִי
בִּשְׁר חֲזוֹר וְעָלָה בִּידוֹ בִּשְׁר טָלָה אֲמַרָה תוֹרָה
כִּוּיִן לֵאכּוֹל בִּשְׁר חֲזוֹר וְעָלָה בִּידוֹ בִּשְׁר חֲזוֹר עַל
תָּתָה אֲמַר ^ב וְלֹא יָדַע וְאִשָּׁם עוֹנוֹ כְּשֶׁהִיָּה
הִיא בּוֹכָה וּמָה מִי שְׁנַתְּכוּיִן לֵאכּוֹל שׁוּמֵן וְעָלָה
וְאִשָּׁם וְנִשָּׂא עוֹנוֹ מִי שְׁנַתְּכוּיִן לֵאכּוֹל חֲלָב וְעָלָה
וְאִסִּי בֶן יְהוּדָה אֲמַר וְלֹא יָדַע וְאִשָּׁם וְנִשָּׂא
מִתְּיִיחָד אֲדָם עִם אֲמִי: אֲמַר רַב יְהוּדָה אֲמַר

ותו ודר עם אמו ועם בתו כי אמרה קמיה
עם כל עריות שבתורה ואפילו עם בהמה תנן
וישן עמהם בקירוב בשר ותזכא^א דשמואל
תניא אחותו וחמותו ושאר כל עריות שבתורה
בעדים אין שלא בעדים לא אלא תנאי היא
בני מפני בתי אמר רבי טרפון הזהרו בי מפני
אמר רבי אבהו משום רבי חנינא בן גמליאל לא
אותו תלמיד בחמותו אפילו עם בהמה *אביי
ת מעבר ליה מצרא^א רב חנן מנהרדעא איקלע
ייתיב וקא גרס וקיימא בהמה קמיה אמר ליה
ה אמר ליה^א לאו אדעתאי אמר רבא^ב מתייחד
זיות עם אשה וחמותה (6) ¹⁸¹ עם אשה ובת בעלה
עם ביאה ואין מוסרת עצמה לביאה: הגדיל
רב אדא בר רב עזא אמר רב אסי^א תינוקת
תינוק בן שנים עשרה שנה ויום אחד איכא
ה שנה ויום אחד תינוק בן שלש עשרה ויום
ם נכנסו ושערך צמח אמר רפרם בר פפא א"ר
שה לעמוד לפני ערום^א אבל בושה לעמוד
גר אלכשה רב אחא בר אבא^א איקלע לבי רב
תיה אותבוה בכנפיה אמר ליה לא סבר לה
ך אדרב^א דאמר רב יהודה אמר רב ואיתימא
ש את בתו כשהיא קטנה עד שתגדיל ותאמר
עבר ליה אדשמואל^א דאמר שמואל אין
א *כאיך דשמואל סבירא לי דאמר שמואל^א

וימן גמור וללשנא בתרא הוי שומא עד בת שמים
לא סבר לא מר דמקדשא. אין אדוני יודע שהיא מ

(רשל"ו ורש"ש, וכו') בדפוסים ובס
(רשל"ו, וכו') בדפוסים ובסכמי ורש"ש
שבע' מוידר: [ס] בדפוסים ורש"ש
פני' ושרות' אנמי' אה"ע ח"ד סי'
מיא: [ל] בדפוסים ורש"ש על ה

ש (וכו). תינות בת שמים עשרה
ועדין נמינע משנס ואין כאן ללל
לאת רגלה בן האמנס [לעיל ע'ג].

זי תינות בת שש שנים. בדפוסים

אבוי מבלי להו מבוללה דברא
נראה דהני אמוראי חומרא
צעלמא קא עבדי (י) ואנן קיימא לן
כרבנן דרבי יהודה (למן 97 פג)
לאמרו לו לא נחשדו ישראל לא
על משכב זכור ולא על היצהמה:
הלל

מר רחמנא נגער¹ ביה בשמן
 לאפיה הוה אמר הרחמן ציצית
 מכרי הא כמה שני דפריש ל²
 קא גרים בגינתיה קשמה נפש
 אנא חרותא דהדרי מיומא ת³
 ציציתא שוור אזל אתייה ניר
 תנורא סליק וקא יתיב בגויה
 מעשה אמרה ליה אנא הווי
 אנא מיהא לאיסורא איכווני
 באותה מיתה⁴ דתניא⁵ אישר
 שנדרה בנוזר ושמע בעלה וה⁶
 שותה יין ומשמאה למתים רב⁷
 אמר ומה מי שנתכוין לאכול
 צריכה⁸ כפרה וסליחה מי שנו⁹
 אחת כמה וכמה כיוצא בדבר
 רבי עקיבא מגיע לפסוק זה ו
 בידו חלב אמרה תורה ולא ידע
 בידו חלב על אחת כמה וכמ¹⁰
 טונו על דבר זה ידו כל הדוויו

חשק שלמה
על תוס' ר"י הזקן

(א) עי' בר"ן וברא"ש מש"כ
על דברי הר"ף ו"ל בזה.
(ב) נראה דחסר כאן איזה
חיבות.

לְעֹזֵי רֵשׁ"י

שומי"ד. פירוש להשחעל
(הוסטען):

ליקוטי רש"י

[illegible]

וְיִינֻקָּה בֵּת תִּשְׁעָה וְכו'.

מתיחד אדם עם אחותו. דלא מגרי יצר הרע בקרובות מאנשי כנסת הגדולה ואילך. ותימה היכי עקרינן איסור יחוד דאורייתא מאנשי כנסת הגדולה ואילך. ונראה לה"ר אלחנן דהיינו טעמא משום דאמו מותרת לכתחלה להתייחד עמה משום דכתיב בן אמך ובאמו אפי' קודם עובדא דאנשי כנסת הגדולה לא הי' יצר הרע שולט כדאמרי' בחלק במעשה דאמון דאמרו לו כלום יש לו הנאה ממקום שיצאת משם אלמא הא בהא תליא, הילכך כיון דאזל לי' יצר הרע משאר קרובות ילפי' מאמו וכיון דלא מגרי בהו שרי להתייחד בהדיהו, ומ"מ לא התירו באחותו כמו באמו דמותר לדור עם אמו ולישון בקירוב בשר בלא הגדילו וכי הגדילו כל אחד בכסותו, והא דשרי בביתו כמו באמו משום דהואיל ויצאה ממנו לא מגרי בי' כלל ואף על גב דלא הוי יצתה ממנו ממש כמו באמו.

אסור להתייחד עם כל העריות שבתורה. וא"ת וכי לית לי' לשמואל דרשא דבן אמך דלעיל, וכ"ת דה"ק אסור להתייחד עם כל העריות שאסרה תורה להתייחד עמהם אבל באמו מודה דשריא רחמנא בהדיא א"כ מאי פריך לשמואל ממתני' דמתיחד אדם עם בתו ועם אמו הא מודה שמואל באמו וכ"ת דמבתו פריך דילמא כמו שמודה באמו כך מודה בביתו דע"כ חדא חשיב כדפרישית, וי"ל דשמואל מדרבנן מחמיר לאסור להתייחד עם כולם ולכך סיים ואמר ואפי' עם בהמה לומר שאינו מוציא שום ערוה מן הכלל לא בתו ולא אמו. וצ"ע אם הלכה כשמואל ולא כתנא דמתניתין, ואין להתיר משום דבשל סופרים הלך אחר המיקל משום דיחוד דאורייתא הוא כדאיתא בפ' אין מעמידין, ושמא שמואל ורב אסי הלכה כרב אסי לפי שנראה דרב אסי הי' גדול ממנו כדאמרי' במרובה שמואל לא עייל מיקמי דרב אסי ולא הי' זה מחמת זקנה דשמואל מימות רבי הוה כדאי' בב"מ ואסיא דרבי ע"י הוה מתעביד, ורב כהנא שהי' חברו של רב אסי אמרי' בירושלמי דהוה עלם סגי פי' ילד מאד כשעלה לארץ ישראל במעשה דהגזול קמא בסוף ימיו של ר' יוחנן וכ"ש רב אסי שהי' יותר ילד ממנו שבכל מקום מזכיר רב כהנא לפני רב אסי, אף על גב דכל אמוראי דבסמוך מחמרי אפי' בבהמה איכא למימר דמחמירין על עצמן היו, והמחמיר תבא עליו ברכה.

תוספות רבינו שמואל (בשיטת הקדמונים) מסכת קידושין דף פא

אסור להתייחד עם כל העריות שבתורה. לבד מאמו קאמר. דלא פליג אדרשא דבן אמך, ובסמוך מבתו פריך. א"נ שמואל מחמיר מדרבנן. וצריך לדקדק כמאן הלכתא כרב אסי או כשמואל דאין זה בשל סופרים, דיחוד דאורייתא הוא כדאמרי' פ"ב דע"ז. מיהו איכא למימר דהלכה כרב אסי שהיה גדול משמואל כדאמרי' במרובה שמואל לא הוה עייל קמיה דרב אסי, ואמוראי דבסמוך היו מחמירים על עצמן:

ספר היראה לרבינו יונה

אל תתיחד עם שום אשה אפילו בתך או אחותך אפילו פנויה חוץ מאשתך ואפילו היא נדה ואמך, ואי זה הוא יחוד: סגור במפתח או במנעול זהו יחוד האמור בתורה (דברים יג): "כי יסיתך אחיך בן אמך" וגו' [בסתר]

פני יהושע מסכת קידושין דף פא עמוד ב

מתייחד אדם עם אמו אמר ר"י אמר רב אסי מתייחד אדם עם אחותו ודר עם אמו ועם בתו. ופרש"י בד"ה ודר עם אמו או עם בתו דלא תקיף יצריה דאהני בהו אנשי כנסת הגדולה דכחלינהו ונקרינהו לעיניה כו' עכ"ל. ואף על גב דפרש"י כן אאמו ואבתו על כרחך דאחותו נמי קאי דאל"כ אין טעם כלל להתיר ייחוד באחותו טפי מבאחרות ובלא"ה ודאי אהני אנשי כנסת הגדולה נמי לקורבת אחותו אלא דאפ"ה אין

לסמוך על זה לדור עמה בקביעות משא"כ באמו ובתו דאפילו מקמי אנשי כנה"ג אין להחמיר בהם אף לעיקר ייחוד דהא מהאי קרא דרמז לייחוד גופא ילפינן דאדם מתייחד עם אמו, וכבר כתבתי דלפי"ז ה"ה באב עם בתו וכמ"ש בשם הירושלמי מש"ה מותר אף לדור עמהם, כן נראה לי:

רבינו ירוחם - תולדות אדם וחווה נתיב כג חלק א

מתייחד אדם עם חמותו ודר עם אמו ועם בתו כך כתב רב אסי ושמואל אמר אסור להתייחד עם כל עריות שבתורה ואפילו עם בהמה. והתוס' פסקו כרב אסי ואותם אמוראים שלא היו רוצים [דף קצב טור ב] להתייחד עם בהמ' משו' חומרא יתרה והמחמיר תבא עליו ברכה ובכל מקום שאסו' מותר בעדי'. ונר' דבשאר עריו' אסור להתייחד ודוקא לדור אבל לפרקים מותר להתייחד עם כל העריו' הקרובות כגון אחותו ודודתו וכיוצא בהן, והרמב"ן(ם) כתב סתם אסו' להתייחד עם כל עריות שבתורה חוץ מאמו ובתו וכן נראה עקר.

רש"י מסכת קידושין דף פא עמוד ב

רש"י ד"ה מתייחד עם אחותו וד"ה ודר עם אמו. נ"ל דצ"ל דבור אחד ומש"כ דלא תקיף כו' דלא מיגרי בקרובתא קאי נמי לטעמא על אחותו כי כן פי' בסנהדרין שם על בקרובתא באמו ובאחותו. ולפי"ז נ"ל דאחותו דקאמר רב יהודה ל"ד אלא ה"ה שאר קרובות ונקט אחותו לרבותא דאף שהיא עמו ראשון בראשון כאב עם בתו ובן עם אמו אפ"ה יחוד לפרקים הוא דשרי אבל לא בתמידות. ובוה א"ש מה שלגלג אותו תלמיד על ר"ט שלא רצה להתייחד עם כלתו:

עצי ארזים

פירש"י דלא תקיף יצרא עליהו דאהנו בי' אנשי כנה"ג דלא מיגרי בקריבתי' כדאית' ביומא, וקשה לי דאם כן הוה ליה למישרי גם שאר חייבי כריתות וקשה שמחמת קורבה כמו אחות אביו ואחות אמו. ולולי פירוש רש"י היה נראה לי לתת טעם אחר דרמז לייחוד נפקא לן מקרא דכי יסיתך וכתוב בסתר דהסתה בסתר בלי רואים ושומעים וכתוב בהאי קרא אחיך בן אמך או בנך או בתך או אשת חיקך ומשמע ליה לרב אסי דכמו דמסית איירי נמי בנקיבות כדכתיב בתך ואשת חיקך הוא הדין נמי ניסת מיירי גם בנקיבה וכתוב כי יסיתך אחיך ואם הניסת נקיבה הרי שמתייחד עם אחותו בסתר וכן מדכתיב בנך ילפינן בן עם האם ומדכתיב בתך ילפינן בת עם האב ולכן לא התיר רב אסי כי אם שלשה עריות האלו המוזכרים בקרא.

אמרי יושר

ובהיותי בזה ראיתי בהגהות רש"י קידושין שם שדייק ובהיותי מדברי רש"י שם דהטעם דמותר להתייחד עם אחותו משום דלא מיגרי אינש בקריבתו כדאיתא בסנהדרין (ס"ד ע"א) דלפי זה בכל עריות מטעם קורבה מותר להתייחד לפי שעה ודייק כן מדליגלג אותו תלמיד על רבי טרפון שאמר הזהירו בי מפני כלתי ועל כרחך דמדינא שרי דלא מיגרי בקריבתו. והדבר מבהיל שבדה בלבו היתר כזה והרי מקור ההיתר באחותו הוא מהרא"ש שפוסק כרב אסי וברא"ש גופא שם מבואר דאסור להתייחד עם עריות וכן הוא בשו"ע (אה"ע סימן כ"ב) רק באחותו מביא הבית שמואל דברי הרא"ש להתיר אבל בשאר עריות לכולי עלמא אסור. ומצאתי בזה בספר עזר מקודש שהרגיש בדברי רש"י הנ"ל והאריך בזה דאף דלא מתגרי בקרובותיו עם כל זה לענין יחוד לא שרי רק באחותו אף לרב אסי אבל בשאר עריות לכולי עלמא

אסור והא דאמר רבי טרפון הזהירו מפני כלתי וליגלג אותו תלמיד היינו משום דרבי טרפון אמר הזהירו בי אף בבעלה עמה דליכא איסור יחוד.

עזר מקודש אבן העזר סימן כב

ומוהרש"א ז"ל בחידושי אגדות יומא (סט: ד"ה נבעי) גבי דלא יתגרי בקרבנות כתב שהוא שלא יוסיף בזה גירוי ומכל מקום צריך שמירה כמו גבי אחרים. כדאשכחן גבי בתו ע"ש, נראה שכוונתו אליבא דשמואל ז"ל בסוף קידושין שמחמיר בבתו וגם באמו ונקיט מוהרש"א ז"ל בתו משום ששם אמר שמואל ז"ל תנאי הוא. וכוונת מוהרש"א ז"ל בזה היא רק אליביה דהמחמירים מה שאין כן להמקילים דקיימא לן כוותייהו הכוונה שלא יהי' שום גרוי כלל ולא הסתה כלל כל דהיא לגבי קרובות ומכל מקום נראה שהועילו לגבי כל הקרוב הקרוב יותר בהדרגה יתירה בסילוק (חסר תיבה) ולזה אין היתר יחוד רק באם ובת.

שו"ת אגרות משה אבן העזר חלק ד סימן סג

אבל בכלתו שהיא קורבה ע"י קידושין הוא ככל עריות דהא כדפרש"י בקידושין פ"א ע"ב ד"ה ודר עם אמו משום דלא תקיף יצרא עלייהו דאהנו ביה אנשי כנה"ג מכי כחלינהו לעיניה שזה הועיל רק בקרובות ממש ולא בקרובות שע"י קידושין, וכלשון רש"י בסנהדרין דף ס"ד ע"א ד"ה אהני ביה דלא איגרי בקריבתיה באמו ובאחותיו וכן הוא בכל קרובות שלא ע"י קידושין כאחות אביו ואחות אמו, ומטעם זה חזינן ברמב"ם שכתב באחותו ואחות אמו שאין לבו של אדם נוקפו עליהן ואין שם תאוה ולא הנאה כלל שם בה"ו, ומשמע שאף שאוסר לנשק גם להן הוא איסור אחר וקל דהרי כתב רק ה"ז מגונה ביותר ודבר אסור הוא ומעשה טפשים הוא וכן הוא בש"ע אלמא דהוא ענין אחר כדי שלא יהיה רגיל בדברים כאלו עם נשי אחריני אבל הקרובות שע"י קידושין לא נתקטן יצרן, ואדרבה הרי חזינן שיש תאוה ויצר תקיף לחמותו כמפורש בפסחים דף קי"ג ע"א דאריב"ל משום אנשי ירושלים והוי זהיר באשתך מחתנה הראשון ואר"ח משום ערוה ומסיק הגמ' דלכו"ע הוא גם משום ערוה והרשב"ם בב"ב דף צ"ח ע"ב ד"ה בי חמוה דה"ה לכל החתנים הרי חזינן דלא אהני הא דכחלינהו לעיניה לקרובות דע"י קידושין שלכן פשוט וברור שכלתו שג"כ היא מקרובות שע"י קידושין ואסור לחמיה לנשקה כמו לכל עריות דא"א ונדה וכדומה.

איברא דתמוה הא דא"ר טרפון בקדושין דף פ"א ע"ב הזהירו בי מפני כלתי לענין יחוד כדפרש"י ד"ה אמר ר' טרפון איזה רבותא ומדת חסידות איכא כאן הא הוא איסור גמור מדאורייתא לכל אדם, וצריך לומר דהוא באופן שליכא איסור יחוד כגון בבעלה בעיר, דאף שלא היה רגיל עמה נמי החמיר, ועיינתי בעזר מקודש ר"ס כ"ב שעמד בזה ותירץ דאיירי בבעלה בעיר כדכתבתי. ומה שכתב שם ואולי שמואל סובר שכלתו שוה עם בתו ולכן הביא מר' טרפון שנוהר מכלתו לאסור גם בתו, א"א לומר כן דא"כ היה נמצא ששמואל אליבא דמתני' דמתייחד עם בתו רשאי להתייחד גם עם כלתו והיה שייך גם לפסוק כן, ופשוט שאסור, והא מוכרח זה דהא מדמה הגמ' שם גם לחמותו שמפורש שאסור יחוד עם חמותו עוד יותר, דאם רק כדין יחוד דאסור בכל הנשים לאיזה צורך אריב"ל הוי זהיר באשתך מחתנה הראשון, ולכן צריך לומר דהוא להזהיר שאף כשבעלה בעיר לא יהיה לה יחוד עם חתנה, ואותו תלמיד שלגלג על ר"ט היה מיקל בבעלה בעיר שלכן נכשל בחמותו.

גמ' אמר רב יהודה אמר רב [אסי] מתייחד אדם עם אחותו ודר עם אמו ועם בתו כי אמריתה קמיה דשמואל אמר לי אסור להתייחד עם כל עריות שבתורה ואפילו עם בהמה:

פסקו התוספות דהלכתא כרב אסי לפי שנראה שהיה גדול משמואל כדאמרינן (ב"ק דף פ ב) שמואל לא עייל קמיה דרב אסי ולא היה זה מחמת זקנה דהא שמואל בימי רבי היה כדאיתא בבבא מציעא (דף פו א) ואסיא דרבי על ידיה מתעביד ורב כהנא חברו של רב אסי אמר בירושלמי דהוה עלם סגי פירוש ילד מאוד כשעלה לארץ ישראל בעובדא דרבי יוחנן בהגוזל [בתרא] (דף קז א) וכל שכן רב אסי שהיה יותר ילד ממנו שבכל מקום מזכיר רב כהנא לפני רב אסי ואף על גב דכל הני אמוראי דבסמוך מחמרי אפילו בבהמה איכא למימר דמחמירין על עצמן היו והמחמיר תבוא עליו ברכה:

ספר מצוות גדול לאוין סימן קכו

אמר רב יהודה אמר רב אסי (קידושין פא, ב) מתייחד אדם עם אחותו ודר עם אמו ועם בתו כי אמרה קמיה דשמואל א"ל אסור להתייחד עם כל העריות שבתורה אומר הרי"ץ דשמואל מדרבנן מחמיר מ[ל]התייחד עם כ[ו]ן[ל]ן ואפילו עם בהמה, וצריך להתיישב הלכה כדברי מי דשמה הלכה כרב אסי שדומה שהיה גדול משמואל כדאמרינן במרובה (ב"ק פ, ב) שמואל לא על מקמי דרב אסי, והמחמיר תבא עליו ברכה,

הר"ן על הרי"ף מסכת קידושין דף לג עמוד א

ודר עם אמו או עם בתו. דלא תקיף יצרא עליהו דאהנו ביה אנשי כנסת הגדולה דלא מגרי בקריבתא [סנהדרין דף סד א] מכי כחלינהו לעיניה ובגמ' פרכינן עליה דשמואל ממתני' מתייחד אדם עם אמו ועם בתו ומסקי' דתנאי היא וה"ל סתם במתני' ומחלוקת בברייתא והלכה כסתם ולפיכך פסקה הר"ם במז"ל כן בפ' כ"ב מהל' איסורי ביאה ובמתני' דלקמן [דף פב א] נמי תנן ר' יהודה אומר לא ירעה רווק בהמה ולא ישנו שני רווקים בטלית אחת וחכמים מתירין וגרסי' עלה בגמ' תניא אמרו לו לר' יהודה לא נחשדו ישראל לא על משכב זכור ולא על הבהמה וליכא למימר סתם ואח"כ מחלוקת הוא דברישא תנן מתייחד אדם עם אמו ומשמע דכ"ש עם בהמה מדאמר שמואל ואפי' בהמה [ולא פליג ר' יהודה] דדלמא רועה שאני מפני שהוא רואה תמיד ברביעתה ומ"ה א"ר יהודה לא ירעה רווק זה נראה לי אבל תמהני משום דחזינן בגמ' אמוראי טובא דמשמע דסברי להו כשמואל דאביי מכלי להו מכולי דברא ורב ששת מעבר לה נהרא ורב חנן א"ל בתמיה לרב כהנא לא סבר לה מר אפי' עם בהמה וא"ל לאו אדעתאי אלא שהר"ם במז"ל כתב בפ' כ"ב מהל' איסורי ביאה דמדינא שרי וחכמים הללו ממדת חסידות היו נוהגין כן [וכן כתבו בתוס']:

יב של שלמה מסכת קידושין פרק ד

(פ"ו ע"א), ואסיא דר' על ידו מתעביד, ורב כהנא חבירו של רב אסי היה, אמרו בירושלמי דהוה עלם סגי, פי' ילד מאד כשעלה לארץ ישראל, בעובדא דר' יוחנן בהגוזל (קמא) [בתרא] (ב"ק קי"ז ע"א), וכל שכן רב אסי, שהיה יותר ילד ממנו, שבכל מקום מזכיר רב כהנא לפני רב אסי, אף על גב דכל הני אמוראי דבסמך מחמרי אפילו בבהמה, איכא למימר

כג. ולענין יחוד עם הקרובות, דפליגי ביה תנאי ואמוראי, הלכה כמו שכתב הרא"ש, וזה לשונו, פסקו התוספות, דהלכתא כרב אסי, לפי שנראה שהיה גדול משמואל, כדאמרינן (ב"ק פ' ע"ב) שמואל לא עייל קמיה דרב אסי, ולא היה זה מחמת זקנה, דהא שמואל בימי ר' היה, כדאיתא בב"מ

דמחמירין על עצמן, וכל המחמיר תבא עליו ברכה. והנה מה שכתב וכל המחמיר תבא עליו ברכה. על יחוד דעריות, דהיינו אמו ואחות, וכן איתא בספר מצות גדול (לאוין קנ"ו), אבל ייחוד דבהמה, ומשכב זכור, לא נחשדו ישראל על כך, ואי בעי האידינא להחמיר, מיחזי כיוהרה. **והרמב"ם נמי פסק להיתר כרב אסי**, וכתב הר"ן טעם לדבר, דה"ל סתם במתניתין, ומחלוקת בברייתא, והלכה כסתם, וליכא למימר סתם ואחר כך מחלוקת הוא, דברישא תנן מתייחד אדם עם אמו, ומשמע דכל שכן עם בהמה, מדאמר שמואל [ואפילו עם בהמה] והדר תנן לא ירעה (ודוק) [רווק] כו'. דדלמא רועה שאני, מפני (שרועה) [שרואה] תמיד (בקביעות). [ברביעית]

שו"ת רדב"ז חלק ז סימן לב

שאלת ממני אודיעך דעתי על מה שפסקו רוב הפוסקים אסור להתייחד עם העריות חוץ מאמו ובתו והאי פסקא דלא כר"א ודלא כשמואל דאילו לשמואל אסור להתייחד עם כל העריות אפי' [עם] בהמה ואילו לרב אסי מותר להתייחד עם אחת או אחותו/ ודר עם אמו ועם בתו כדאיתא בהדיא בשלהי קדושין ולא מצינו סברא ג':

תשובה הדבר ברור דלא שבקינן סתמא דמתניתין ועבדינן כברייתא דקיימא כשמואל הילכך פסקו כסתם מתניתין וכל הנך עובדי דאמוראי חומרא בעלמא דרך חסידות אבל מדינא מותר להתייחד עם בהמה ועם הזכור דקי"ל כרבנן דאמרו לו לר"י לא נחשדו ישראל על הזכור ועל הבהמה והשתא ניחא דלא תקשי לן דפסקינן כסתם מתני' דהא סתם מתני' ר"מ היא ומתיר להתייחד עם בתו ובברייתא תניא אמ"ר מאיר הזהירו בי בבתי אלא ודאי דרך חסידות היה אומר כן. וא"ת אי פסקינן דלא כשמואל א"כ כר"א אית לן למפסק אה"נ אלא דק"ל דמתני' לא אתי פשטא כוותיה דהא קשה עליו בתרתי חדא דמתני' אסר יחוד אחותו ואיהו מתיר ותו דמתני' לא התירה אלא חוד /יחוד/ אמו ובתו אבל לדור עמהם משמע דלא התיר ואיהו מתיר לדור עמהם והיינו דקאמר תלמודא ותיובתא דשמואל משמע דהוה ס"ד דמותיב נמי לר"א וצריך לדחוק דר"א לפרושי מתני' אתי דהא דקתני מתייחד אדם עם בתו ועם אמו ודר עמהם נמי קאמר והיינו דקתני סיפא וישן עמהם וכו' ואם הגדילה זו ישנה בכסותה וכו' משמע

שמותר לדור ומשום דלגבי אחותו אסור לדור אף על גב דמותר להתייחד עמה ועם שאר העריות שהן דומיא דאחותו לא תנא להו ונהי דר"א מצי לתרוצי הכי ומשו"ה לא מותבינן עליה דר"א ממתני' מ"מ פשטא דמתני' לא משמע הכי הילכך שבקיה ליה כפשטא ופסקינן ליה דלגבי אמו ובתו מסתבר טעמא דר"א דקרא שרי להו דכתיב כי יסיתך אחיך בן אמך או בנך או בתך משמע דאלו מותרים הא שאר עריות אסורים והקשה ר' יוחנן בהדיא לומר לך בן מתייחד עם אמו ואסור להתייחד עם כל העריות שבתורה ומשמע אפי' אחותו ועלה סמכו כל הפוסקים לפסוק כפשטא דמתני' וכמימרא דר"י משמיה דר' ישמעאל ומסתבר טעמא דשמואל בשאר עריות חוץ מאמו ובתו א"כ הו"ל פשטא דמתני' מלתא מציעתא וכפשטייהו דקראי וכפשטא דמימריה דר"י ומשו"ה פסקוה. ובמאי דכתיבנא ניחא מאי דאיכא להקשות עליה דהריא"ף ז"ל דכתב מימריה דרב אסי ומימריה דשמואל ולא פסיק הלכתא כמאן ואיכא למימר דפסק כשמואל דהא כתב הברייתא דאמרו לו לר"י לא נחשדו ישראל לא על משכב זכור ולא על הבהמה אלא הכוונה היתה לומר כיון דפליגי אמוראי מדנקט מילתא מציעתא עדיף דהיינו מתני' כפשטא וכמימריה דר' יוחנן וכיון שכתב הרב כמימריה דר"י משום דר' ישמעאל רמז ליחוד מן התורה מנין שנאמר כי יסיתך אחיך בן אמך וכי בן אם מסית בן אב אינו מסית אלא לומר לך בן מתייחד עם אמו ואסור להתייחד עם כל העריות שבתורה וכיון דהדיא מימרא הוי כפשטא דמתני' עלה סמך ולא הוצרך לפסוק ותנא דברייתא ושמואל ס"ל דקרא לאו בהכי משתעי ואפי' ר"י מודה דלא הוי אלא רמז בעלמא. והוי יודע דאע"ג דהוי רמז מ"מ יחוד העריות הוי מן התורה ויחוד פנויה דוד גזר עליה והכי איתא בהדיא במסכת ע"ז ובפרק ב' דסנהדרין והקשה רמז ליחוד מן התורה מנין דאי לאו דאיכא איסור תורה ביחוד העריות לא הוה גזרי על יחוד הפנויה ומתני' דקתני לא יתייחד אדם וכו' בין בעריות בין בפנויות איירי אלא דבעריות הוי איסור תורה ובפנויות הוי גזרה דדוד. הנלע"ד כתבתי דוד נ' זמרא:

יחוד באשתו נדה

רא"ש מסכת נדה הלכות נדה בקיצור

ומשעת ראייתה עד שתטבול יש לה להתרחק קצת מבעלה. (ח) בדברים שאפשר כי התורה אסרה ייחוד (על) של כל העריות וגם נדה היא בכרת כשאר עריות. אלא שהדבר קשה ליזהר מייחוד אשתו נדה ומצאו רמז מן המקרא להתיר ייחוד נדה (ט) ודרשו (סנהדרין ד' לז ב) סוגה בשושנים ובשביל שמתייחד תדיר עמה עשו גדר וסייג שיזכור את נדויה (י) ואמרו (שבת ד' יד א) שלא יאכלו על השלחן אחד

ספר יראים סימן כו [דפוס ישן - קצב]

ואף על פי שהחמירו בנדה יותר משאר עריות לענין אכילה ושתיה, לענין יחוד הקלו בה שאסור משאר עריות מותר בנדה כדאמרינן בסנהדרין [ל"ז א'] א"ל ההוא מינא לר' אבהו אמריתו שרי להתייחד עם הנדה וכו' וטעמא שאי אפשר לו שלא להתייחד עם אשתו נדה ואין גוזרין גזירה על הצבור אלא א"כ רוב הצבור יכולין לעמוד בה. ואף על גב דייחוד אסור מדאורייתא בשאר עריות, כדאמרינן בע"ז בפ' שני [ל"ו ב'] ובסנהדרין [כ"א ב'] ובקדושין [פ' ב'] כי יסיך אחיך בן אמך בן מתייחד עם אמו ואין מתייחד עם כל עריות שאין להם היתר דומיא דאמו אבל נדה יש לה היתר ובמה מצינן אין ללמוד דאינו דומה מי שיש לו פת בסלו לשאין לו.

יחוד בפנויה נדה

שו"ת הריב"ש סימן תכה

ויחוד הנדה ג"כ בפנויה כל שהוחזקה נדה אסור מן התורה. שהרי יחוד העריות מן התורה, כדאיתא בהדיא במסכת ע"ז פרק אין מעמידין (ל"ו:). והנדה הרי היא כשאר העריות ובכללן, כדאיתא בפרק הבא על יבמות (נ"ד). ובזה חמורה הפנויה נדה מאשתו נדה. שאשתו נדה אין אסור' לו להתייחד עמה, שלא חייבוהו להוציא את אשתו מביתו ולא להעמיד שומר זולתי החתן בשלא בעל משום דתקיף יצירה, כדאיתא בפ"ק דכתובות (ד'). ואמרינן נמי בסנהדרין פ' אחד דיני ממונות (ל"ז) א"ל ההוא מינא לרב כהנא אמריתו נדה שרי ליחודי בהדי גברא וכו'. ואף הפנויה שאינה נדה חמורה היא בזה מאשתו נדה. שהרי אף על פי שאין יחוד הפנויה אסור מן התורה, מ"מ בית דינו של דוד גזרו עליו כדאיתא בסנהדרין פרק כהן גדול (כ"א:) ובמסכת ע"ז פרק אין מעמידין (ל"ו:). ולא סוף דבר ביחוד, אלא אפי' להסתכל בפני הפנויה אסור, אא"כ הוא כדי שיראה אם היא נאה בעיניו וישאנה. כמש"כ הרמב"ם ז"ל בהלכות אסורי ביאה.

דין חו"נ ויחוד בנדה ושאר יוצאי חלציו

טור אבן העזר הלכות אישות סימן כא

והמחבק או המנשק אחת מהעריות שאין לבו של אדם נוקפו עליהן כגון אחותו הגדולה ואחות אביו וכיוצא בהן אף על פי שאין לו שום הנאה כלל ה"ז מגונה ביותר דבר זה אסור שאין קרבים לערוה כלל בין גדולה בין קטנה חוץ מהאב לבתו והאם לבנה

ב"ח אבן העזר סימן כא

והמחבק וכו'. בפ"ק דשבת (דף י"ג א) עולא כי הוה אתא מבי מדרשא הוה מנשק לאחתיה אבי ידיהו ופליגא ידיה אדידיה דאמר עולא אפילו שום קורבא אסור משום לך לך אמרינן נזירא וכו' והכי איתא פ"ק דע"ז (דף י"ז א) וכתבו התוספות (ע"ז שם ד"ה ופליגא ידיה) ומה שהיה מיקל עולא לעצמו היה יודע שלא יבוא לידי הרהור שצדיק גמור היה ודמיין עליה כי כשורא כדאיתא ריש פ"ב דכתובות (יז א) וכ"כ הרשב"א (ראה בתשובות הרשב"א המיוחסות להרמב"ם ס' קנז) דקיי"ל כי הא דאמר עולא כל שום קורבא אסור וכ"כ הרמב"ם פכ"א מה' א"ב כלשון רבינו ואיכא למידק דברישא אמר כגון אחותו הגדולה ואחות אביו וכיוצא בהן אלמא דליוצאי חלציו הכל שרי ובסיפא לא התיר אלא אב לבתו והאם לבנה משמע דבת בתו אסור ותו דבסוף קידושין (פא ב) איתא להדיא בעובדא דר' אחא בר אבא דשקיל לבת ברתיא אותביה בכנפיה ונראה ודאי דרישא דוקא וסיפא לאו דוקא בתו אלא אפילו בת בתו וכל יוצאי חלציו שרי וכדמסיק (שם) דאמר שמואל הכל לשם שמים ופירש"י (פב א) שלא היה דעתו לחיבת אישות אלא לחיבת קורבה ולעשות קורת רוח לאמה כשאני מחבב את בתה עכ"ל

כב פרטי רמזי דינים המבוארים בזה הסימן

[ב.ב.] אשת איש שטענה על איש א' שהוא רודף אחריה והוא מכחישה: אם העיד ע"א כשר על אדם בדבר ערוה: אשה שאמרה שנחטבה מפלוני: אימת מלקין על לא טובה השמועה: [ה] הא דאשה מתיחדת עם ב' אנשים כשרים ה"מ ביום: אשה שהלכה עם ג' אנשים שאינם מוחזקים כ"כ בכשרות:

א(א), ב(א) אסור מן התורה לאיש שיתייחד עם

הערוה וכו'. צנוף קידושין (פ:): א"ר יוחנן משום ר' ישמעאל רמו לייחוד מן התורה מנין שנאמר (דברים יג ז) כי יסיתך אחיך בן אמך וכו' והכי לימא צנ"צ דסנהדרין (כא:): ומסיק התם דדוד גזר על ייחוד פנויה. וצפרק אין מעמידין (ערוה וזה לו:): גרסינן ייחוד דבת ישראל דלוריימא היא דא"ר יוחנן משום ר"ש בן יהושע רמו לייחוד מן התורה מנין שנאמר כי יסיתך אחיך בן אמך וכו' ייחוד דלוריימא דאשחא איש ואחא דוד וגזר אפילו לייחוד דפנויה ואחא תלמידי שמאי והלל וגזר אפילו לייחוד דגויה. וכתב הרמז"ס צנ"צ מהלכות איסורי ביאה (ה"ב) איסור ייחוד העריות מפי הקבלה וטעמא שאף ע"פ שאמרו ייחוד דלוריימא לאו

למיתא

למיתא שהוא כתוב בתורה שהרי אמר רמו לייחוד מן התורה מנין ולשון רמו מוכיח שאינו מפורש אלא רמו צעלמא:

יא(א) וכו"ש ובבבד שתהא מבת ג' שנים ומעלה. כ"כ הרמז"ס צנ"צ מהל"כ (ה"י) ופשוט הוא דכיון דנציר מהכי לא חזיא לביאה לא חיישין לייחוד דילה:

א(ב) וכו"ש חוץ מן האב שמותר להתייחד עם בתו והאם עם בנה. משנה צנוף קידושין (פ:): וכו"ש והבעל עם אשתו נדה וחתן שפירשה אשתו נדה קודם שבעל אסור להתייחד עמה וכו'. כנר נחצור צנור י"ד סימן קל"צ (עא:): ומהמתייחד אפילו עם פנויה וכו' מלקין אותו אבל היא לא נפסלה וכו' והמתייחד עם אשת איש אין מלקין אותו וכו'. צנוף קידושין (פא:). אמר רב מלקין על הייחוד ואין אוסרים על הייחוד אמר רב אשי לא אמרן אלא ציחוד פנויה אצל ציחוד דאשחא איש לא שלא חזא מוילא לעו על צניה ופרש"י מלקין על הייחוד מדרות ואין אוסרין אשחא איש על צעלה מחמת ייחוד וכתבו בתוספות פרישה

כב (ה) אסור מן התורה לאיש שיתייחד וכו'. ס"פ י' יוסקין מפיק לה מדכחיז כי יסיתך אחיך בן אמך וכי בן אס מסית בן אב אינו מסית אלא לומר לך בן מתייחד עם אמו (לפי שהוא מצי תמיד אצל אמו וכן גם עם אביה ואין דרך לטא ליה הרגל עברה אצל אסור וכו'. כמות פסוק) ואסור להתייחד עם כל עריות שנחטבה וכיון דאיסור ייחוד נלמד מהאי קרא נראה דמ"ה כתב רבינו אסור מן התורה להתייחד עם הערוה דערוה לאו דוקא דהוא הדין עם איסור חייב לאחין נמי אסור אן שהרי צ"ד של דוד לא גזר אלא על ייחוד של פנויה ולא קאמר שגזר נמי על איסור חייב לאחין אלא כתב ערוה כיון דנלמד ממ"ד אחיך בן אמך וק"ל וכשאיירע מעשה דלמנון ותמר גזר דוד וצ"ח דינו על ייחוד דפנויה אע"פ שאינה ערוה ואחא תלמידי שמאי והלל וגזר אפילו לייחוד דגויה והא דהורכרו צ"ש לגזור לייחוד דגויה ולא הוה צנלל גזרת פנויה דגזרו צ"ד של דוד

דרישה

כב [א] אסור מן התורה לאיש שיתייחד וכו'. ז"ל הרמב"ם ואיסור ייחוד העריות מפי הקבלה וטעמא אע"פ שאמרו ייחוד דלוריימא לאו למיתא שהוא כתוב בתורה שהרי אמרו רמו לייחוד מן התורה מנין ולשון רמו מוכיח שאינו מפורש אלא רמו צעלמא ב"י:

הגהות מתוספות יום טוב

כב (א) והמתייחד [וכו'] מלקין אותו. פ"י מכת מדרות ועין ס"ם כ"ו:

הגהות והערות

הרבה בבית, מ"מ אכילה זו מביא לידי חבה:

כב [א] עיין בחזון איש סימן לד אות ו שהביא ראיה לדברי הפרישה מסוגיא דסוטה ז ע"א: [ב] עיין באג"מ אה"ע ח"ד סימן סד עמוד קכו שציין לקצור פסקי הרא"ש לבעל הטור שכתב מתייחד אדם עם אחותו לפי שעה ודר אפילו בקבע עם אמו. ומש"כ הפרישה כאן אין הכוונה דדין אחותו שזה ממש לאם ובת, אלא דדין זה שוה עכ"ל לזה שיש גם באחותו היתר קצת דהוא בייחוד לפי שעה כדכתב הטור בקיצור פסקי הרא"ש (הנ"ל) ולא מסתבר שיפולג עם אביו הרא"ש:

בשאר עריות שנקרו עיניו של יצר הרע שלא לגרות בהן כדאיתא בסנהדרין, והם העריות שמצד הקורבא אין פסידא להקל, אך באשת איש ראו להחמיר. וגם כי בהושטת כוס וכיצא בזה אין להחמיר גם באשת איש מטעם שכתב הרשב"א דאין לבו גס בה, מ"מ באכילה עמה בקערה אחת ראו להחמיר. וכן כתב בהדיא בבנימין זאב ס"י קמ"ג שלא לאכול עם א"א בקערה א'. ואף גם באשת איש אינו מחייב לעשות כן רק כשאוכל עמה לבדו בקערה א' אבל כשאוכלין כל בני בית ביחד עמה אין לשנות המנהג, אך הוא לבדו עמה אינו אוסר לעשות כן אף כשאין לאסור משום ייחוד כגון שפתח הבית פתוח ויש

וב"ש והמתייחד עם אשת איש אין מלקין אותו וכו'. ז"ל רש"י לשם (קידושין פא. ד"ה אשה) אשה מוציא לעז שיאמרו ראוה שזנתה לכך הלוקם וכו' משמע דדוקא היכא שהלוקם לשהיה איכא לעז אבל אותו מלקין בלחודיה דמאן ידע דבעצרה הלוקה והכי נמי מוכח מדפריש"י (שם) על בעלה צעיר אין חוששין לה משום יסוד להלוקמו דמסתמי מצעל השתא אחי אלמא להדיא דצאין בעלה צעיר חוששין להלוקמו ואם כן בעל כרחך הא דאין מלקין על היסוד דאשת איש שלא חלה מוציא לעז אינו אלא לומר

שאין מלקין לשהיה אבל אותו מלקין על כל פנים אבל רצונו שכתב אין מלקין אותו דאלמא דסבירא ליה דאפילו אותו אין מלקין נראה דנמשך אחר דברי הרמב"ם לשם שכתב דעל יסוד דפנויה מלקין את שניהם חוץ מאשת איש דאם נתייחד אין לוקין שלא להוציא לעז וכו' דמשמע דאין לוקין כלל קאמר ועיין בסמוך אצל האשה שבעלה צעיר (סעיף ו) ובמ"ש לשם בס"ד ומכל מקום איכא למידק למה כתב רצונו במתייחד עם פנויה דמלקין אותו ולא כתב דמלקין את שניהם כדכתב הרמב"ם ד[ואפשר דכיון דבגויה אין מלקין אלא אותו לכך נקט אותו ואין הכי נמי דבישראלית מלקין את שניהם:

ג כתב הרמב"ם לא תתייחד אשה אחת אפילו עם אנשים הרבה וכו'. בסוף קידושין שנינו לא יתייחד אדם עם שתי נשים אבל אשה אחת מתייחדת עם שני אנשים רבי שמעון אומר אף איש אחד מתייחד עם שתי נשים בזמן שאשתו עמו וישן עמהן בפונדקי מפני שאשתו משמרתו ומפרש בגמרא דלפי דנשים דעתן קלות עליהן (וברש"י) ושתייהן נוחות להתפתות לכך התמירו צאש אחד עם צ' נשים ולא התמירו צאשה אחת עם צ' אנשים והתוספות (פ: ד"ה רבי שמעון) הקשו על גירסא זו וכתבו דנראה לר"י דה"ג רבי שמעון אומר אף איש אחד מתייחד עם צ' נשים ובזמן שאשתו עמו וישן עמהן וכו' רבי שמעון אומר אף איש אחד מתייחד עם צ' נשים בזמן שאשתו עמו וישן עמהן וכו' נשים. מפני שדעתן קלה ושתייהן נוחות להתפתות ולא חירא זו מחצירתה שאף היא תעשה כמותה: עם צ' אנשים. שהאחד בוש מחצירו: ובגמרא אצל אשה אחת מתייחדת עם צ' אנשים אמר רב יהודה אמר רב לא שנו אלא בכשרים אבל צפרותים אפילו צי עשרה נמי לא

דרכי משה

כב (*א) ועיין לקמן סימן כ"ו תשובת הרא"ש בדין יחוד פנויה:

פרישה

(ה) בין גויה בין ישראלית מלקין אותו. ז"ל הרמב"ם (פכ"ז מאסוי"ב ה"ג) נמצא כל המתייחד עם אשה שאסור להתייחד עמה צין ישראלית צין גויה מכין את שניהם מכות מרדות האיש והאשה ומכריזין עליהן עכ"ל וכן רש"י פירש מלקין על היסוד שאמרו בגמרא היינו מכות מרדות: (ו) אבא [היא] לא נפסדה וכו'. פירוש לכהונה (ומשום זונה): (ו) שלא להוציא לעז על בניה שהם ממזרים. פרש"י (פא. ד"ה אשה מוציא לעז) שיאמרו ראוה שזנתה לכך הלוקם והאידנא ליכא מיתא צ"ד למקטלינהו. ואמרין בגמרא (שם) דליכא למימר דליקין וליכרו שהלוקם משום יסוד דאיכא דשמע צה ולא שמע

דרישה

[ח] כתב הרמב"ם ז"ל לא תתייחד אשה אחת וכו'. ז"ל המשנה פרק י' יוחסין דף פ' (ע"ב) לא יתייחד אדם עם שתי נשים אבל אשה אחת מתייחדת עם שני אנשים ובזמן שאשתו עמו וישן עמהן בפונדק מפני שאשתו משמרתו כן הוא גירסת התוספות (שם ד"ה רבי שמעון) ע"ש ופירשו דר"ל דאפילו עם אשה אחת מותר להתייחד כשאשתו עמו ותו גרסין שם במשנה (פב.) כל שעסקו עם הנשים לא יתייחד עם הנשים ופירש רש"י שעסקו עם הנשים מלאכת אומנותו ואילו איש אחר עם שתי נשים דוקא אסור אבל זה אפילו עם הרבה אסור. והתוספות (שם ד"ה לא יתייחד) הקשו שם ארש"י מהא דאמרין בגמרא (אב.) אנשים מבפנים ונשים מבחוץ חוששין משום יסוד משמע דאסור להתייחד עם נשים הרבה

חדושי הגהות

כב [א] שיש פירושים אלה דאמר האי ליטא צשא וכו' דמשמע דנעי למיחש וא"כ למה לא יחוש ג"כ צה אשה דלעיל שאמרה שנתעברה מפלוגי ע"ז אמר דנמריק"ק שם יש פירושים ע"ז ולהקין פי' לק"מ:

הגהות והערות

ג עיין נתיבות לשבת כאן סק"ב: ד[וגראה ליישב על פי מה שכתב הרמב"ם ומכריזים עליהם, וכתבו הח"מ והב"ש שהוא ע"פ מה שאמרין בגמ' מר זוטרא מלקי ומכריז דהרמב"ם מפרשו על פנוי, ולפי"ז צריך לומר דהא דאיתא שם בגמ' א"ל ר' נחמן לרב אשי מר נמי ללקי ולכריז וא"ל איכא דשמע בהא ולא שמע בהא קאי על אשת איש דהא בפנוי באמת מכריזים. ופשטא דלישנא דמר נמי ללקי משמע דקאי על מה שהי' מלקה מר זוטרא ולכן מפרש הטור דמלקין על ייחוד דפנוי דקאמר היינו רק אותו

מחברות
תקנים
ואילן:
שנתגלו.
במהדור:
שני בורות

הגדילו ונעשה הבן גדול וכו'. היינו אם הגדילו אסור לישן בקירוב צער, אבל חיצוק ונישוק מותר. פרישה [אות ד]: טו עד שיהיו שדים נכונם. היינו אפילו קודם *שנת גדלות אם הביאו סימנים אסור, ועיין ב"י וצ"ח [אות ד] וצ"ח [סק"ב]:

סימן כב סעיף א' אסור

להתיחד. צ"ח [קדושין פ' ע"ב] ללמד מקרא [דברים י"ג ד] כי יסתך אחיך בן אמך, וכי בן אם מסית ולא בן אב, אלא רמז בן מתחיד עם אמו. ומוס' פ"ק דשבת [י"ג ע"א ד"ה מה] כתבו [ד] יתחיד מדאורייתא אסור, וכן כתב הטור. והרמב"ם [פכ"ב מאיסורי ביאה ה"ב] כתב [ד] יתחיד יסוד מן הקבלה, דאילו אלא רמז ממורה, לכן אין מלקין אותו אלא מכות מדרות [שם ה"ג]. וכלל עריות וכלל חייבי לאוין, וכן כתב פרישה [אות א']. וצ"ח [קדושין פ"א ע"ב] מצואר, רב אסי אמר מותר להתיחד עם אחותו לפי שעה ודר עם אמו נקביעות, וכתב הרא"ש [שם פ"ד ס' כ"ד] דהלכה כרז

האב לחבק בתו ולנשקה יאולישן עמה בקירוב בשר וכן האם עם בנה כל זמן שהם קטנים יב"ט הגדילו ונעשה הבן גדול והבת גדולה טו עד שיהיו שדים נכונם ושערך צמח טו זה ישן בכסותו והיא ישנה בכסותה ואם היתה הבת בורשה לעמוד לפני אביה ערומה יאו שנתקדשה וכן אם האם בורשה לעמוד בפני בנה ערומה ואף על פי שהם קטנים משהגיעו ליכלם מהם אין ישנים עמהם אלא בכסותן.

סימן כב

איסור יהוד ועם מי אסור להתיחד

ובו כ' סעיפים

א אסור להתיחד עם ערוה מהערויות בין

ציונים ומקורות טו יחזקאל ט"ז ד. סימן כב א לשון הרמב"ם פכ"ב מאיסורי ביאה ה"א.

נחלת צבי

סימן כב סעיף א' אסור להתיחד עם הערוה. הרמב"ם פרק כ"ב מהלכות איסורי ביאה [ה"ב] כתב, ואיסור יסוד הערויות מפי הקבלה, אבל הטור כתב שהוא אסור מן המורה, וכך הוא צפוק אין מעמידין

ביאור הגר"א

כט. ואם היתה כו'. שם [קדושין פ"א ע"ב]: ל. או שנתקדשה. שם, לא סבר לה כו', ואח"כ אמר מר נמי עבר כו', משמע דמחילה דלמור לא סבר לה מר דמקדשה, אפילו צלל הא דשמואל, וא"כ ה"ה לכל שמומר להשמיט: לא. וכן. כמו צלל:

פתחי תשובה

לישב ע"ש. ועיין בספר ברכי יוסף אות ד' שכתב דבאמת ההיתר מפורש, דהתניא באב"ל רבתי [פ"ג עיין נחלת יעקב שם ד"ה ר"א] שהאם נקברת עם בן בנה, זה הכלל כל שישן עמו נקבר עמו, * [דהר"ן סבר דההיא ברייתא אינה הלכה] וכן פסקו הפוסקים ביו"ד סימן שס"ב [סעיף י"ג], [דהר"ן סבר דההיא ברייתא אינה הלכה] וע"כ משום דתפס סוגיא דתלמודין שיליה קדושין שהביא הב"ש כפשוטה, אבל אנן דקיי"ל כההיא ברייתא ביו"ד שם, ה"ה הכא, ע"ש: ו. וכן האם עם בנה. עיין בתשובת חות יאיר סי' ע"ב שפסע אחת אירע מקרה בלתי טהור שכן קטן בן ט' שנים שהיה ישן עם אמו והערה באמו בשניתה ועי"ז הקיצה, וכתב, דהאשה ודאי מותרת לבעלה מאחר שהיא אשת ישראל ואין לך אונס גדול מזה, והכי מוכח ריש פרק הבא על יבמתו [ויבמות] סוף דף ג"ג כו' [עיין בתשובת אא"ז פנים מאירות ח"ג סי' כ"ב שדחה ראייה זו, אך כתב שם ראייה אחרת שאם היתה ישינה לא נאסרה על בעלה ע"ש, ויובא קצת לקמן סימן ס"ח סק"ח], אך כתבתי זה לזכרון כי יש בו תוכחה לבנות ישראל שישמרו מלעשות כזאת בבנים הקטנים, ע"ש:

ראש פינה - עקבי הבית

סימן כב סק"א. אלא רמז בן מתיחד כו'. פירש רש"י [ד"ה אלא], דמשמע שהבן מנזל אלא אמו. ובספר פני יהושע [קדושין שם ד"ה גמרא] פירש, משום דכתיב [שם] או בן [כו'] בסתר לאמר כו', וקאי גם אלא, דהא הוה הכתוב אסור לישן לכל עושין שנתורה. ובספר המקנה [שם ד"ה שם בגמרא רמז] כתב ע"פ דלמא כנסתריין [ס"ז ע"א] כ"ל הוא עושה ממנו לו עדים וחזר ומתיחד עמו, ע"ש. ולדידי נ"ע, דמנן לנו שמה שיאמר לו פסע שנים לעבוד ע"ז יסרה בזה כדי טומאה, הלא א"ל לשהות כ"ב ואולי דאם יסוד אסור, או אסור אפילו בפסות ממדי טומאה, וכעת לא מנאלי מזה מפורש. [והגר"א] דמהעשה דלכא מלקים בתענית כ"ג ע"צ שהלך לציטו קודם ה"ח משום יסוד, משמע להדיא שאף זמן מועט אסור, וכן ממסקנת דרך ארץ נראה כן, * [דור"ק]. ועוד, כיון שזרף שהעדים יהיו קרובים כ"ב מן הקבלה כו'. ולפי"ל ללאורו אין חילוק בין יסוד ערוה ליסוד פגיה, ומהמחבר שר"ע שחילקו צ"ח סעיפים משמע דס"ל כטור ומוס' דערוה יש איסור דאורייתא וצפניה מדרכנו, ואולי משום שאיסור ערוה היה קודם גזירה דוד ופניה מגזירת דוד לכן חילקו המחבר, ועכ"פ אינו מוכרח דעת המחבר. וממה שכתב בסעיף ב' כל המתחיד עם אשה שאסור כו' מכות מדרות כו', דמשמע אפילו עם ערוה אין לוקין רק מדרות, ג"כ לא מוכח, דאפילו הוא מדאורייתא, מ"מ אינו לאו מפורש. וכלל גם חייבי לאוין כו'. עיין

לא ידשו
בדוח

יא [ולישן עמהם בקירוב בשר. אפשר דה"ה אח גדול מותר לישן עם אחותו הקטנה צח ג' שנים, רק מילתא דפסיקא נקט, דאין כל אח גדול מאחותו, משא"כ צלל ואס. וכבר כתבתי [סק"ט] דאף דצמחנה [קדושין דף פ' ע"ב] אמרו מתיחד עם אמו ועם בתו, אמר רב אסי שם

בגמ' [דף פ"א ע"ב] דמתחיד עם אחותו שלא נקביעות: יב"ט הגדילו ונעשה הבן גדול. לא פירש שני הגדלות רק סמם וכמעד עד שיהיו שדים נכונם ושער נמם, דלאו נגדלות שנים תליא מילתא, צאשר כשמגיעים לסימנים אלו אף קודם שני הגדלות, מסתמא הגיעו לכלל שידועים להכלל ואף קודם י"א שנה וי"צ שנה, וע"כ לא הכנים עצמו לחילוף הגירסאות שצמחנה [קדושין פ"א ע"ב] [הוצא צ"י סימן זה ס"ח כ"ח], ומסתמא זמן הרבה קודם שני הגדלות הגיעו לכלל צושה. וצ"ח [אות ד] השיג על פסק זה וכתב, ודלא כצ"י דמיקל ופסק צו"ע שלא לאסור עד שיגיע לגדלות. ולפי מ"ש אין כאן קולא:

ערך להם

סעיף ד' בסופו. החשוד על אחת מהערויות יתרו בו שלא יעבור על פתח ביתה ואם יעבור יכו אותו מכות מדרות. [ב"י בשם רבינו ירוחם נתיב כ"ג סוף ח"ב]. הושטת כלי מידו ליד אחת מכל הערויות אין בו משום הרגל עבירה

באר הגולה

ת. שם דף פ"א ע"ב. ועיין ברא"ש שם [פ"ד סי' כ"ח] גירסת דליטנא קמא מיוקמא מצח ג' ויחזיק מנן ט'. א. מעובדל דרז אלא צר אלא וכו', שם דף פ"א ע"ב. **סימן כב סעיף א' א.** לשון הרמב"ם צפרק כ"ב מהלכות איסורי ביאה [ה"א], ממילא דר' יוסף וכו', קדושין דף פ' ע"ב

באר היטב

[צ"ח] ח"מ [שם]. ואם היא גדולה דשערה נמם, אסור לישן עמה בקירוב צער אפילו צמח, וה"ה לאותיות צנפניה היו קירוב צער. וכן לשכב בחיקה לעיין צרישה היו בקירוב צער, טו. ואם היא מקדשה אסור אפילו אם היא קטנה והיא צמח. ואם הם מלוכמים מותר לשכב עמהן צמח וצח צמח אפילו אם היא גדולה, ומשמע אפילו אם היא גשואה מותר, דהא לעיין קירוב גדולה ונשואה או נתקדשה שין. ולעין צרישה לא גרע מזה ומותר אם היא צמח או צח צמח לעיין צרישה אפילו אם היא גדולה ונשואה, וכ"כ טו. ושאר ערוה אסורה לעיין צרישה, וכן פניה אסורה. ואחותו ממיר צ"ח. מיהו אסור לישן עמה אפילו אם הם מלוכמים. וכן יסוד אסור כמ"ס סימן אח"י, ומכ"ס חיצוק ונישוק אסור כמ"ס מוס'. והא דעולא היה מנשק לאחותו, משום דהיה יודע שלא יצא לידי הרעור, אלא לשאר בני אדם אסור. אלא מותר לנשק לאחותו הקטנה. עיין צ"ח [סק"ד]: טו. ונעשה הבן גדול. היינו אם הגדילו אסור לישן בקירוב צער, אבל חיצוק ונישוק מותר. פרישה. [ב"ש סק"ט]: טז. נכונם. היינו אפילו קודם שנתגדלו אם הביאו סימנים אסור. עיין צ"ח, צ"ח, ח"מ. [מכ"ס סק"ט]:

סימן כב סעיף א' א. אסור להתיחד עם ערוה. מוס' וטור כתבו

סימן כב סעיף א' א. עם ערוה. עיין באה"ט [סק"א]. ועיין בתשובת חות יאיר סי' ע"ג שכתב דאף לתוס' דוקא איש אחד עם הערוה אסור מדאורייתא, אבל

ראש פינה - חלקת השדה

סק"א. בת ג' שנים כו'. אף דבכתו השיעור הוא עד שיהיו שדים נכונם כו', כמ"ס כאן בשו"ע, מ"מ מסתברא דאחותו גרע, רק בקטנה בת ג' שנים יש לדמות לבתו, כדמשמע בגמ' שמביא כאן. ומשמע דלקטנה אחרתא שאינה קרובתו ודאי מותר בת ג' שנים, רק דהו"א אחותו משום דהוי ערוה דאורייתא אסור, קמ"ל. כן נראה לענ"ד: סק"ב. ושערך צמח כו'. ר"ל, גם בבן הוי השיעור בהבאת סימנים, וזהו כונת המחבר, אף שכתב שיהיו שדים נכונם, מ"מ מ"ש ושערך צמח קאי גם על בן, דאל"כ לא פירש שיעור כלל בבן. קודם י"א שנה או י"ב כו'. ר"ל י"א בבת

שישמעו מה שיאמר פסע צ', נראה דלא הוי יסוד, דמירתת מעדים אולי יראו דרך ארץ אזה סק"א או נקב שכתב או יסמנו אותם מנשמים כדון המשפטים. והרמב"ם כו' מן הקבלה כו'. ולפי"ל ללאורו אין חילוק בין יסוד ערוה ליסוד פגיה, ומהמחבר שר"ע שחילקו צ"ח סעיפים משמע דס"ל כטור ומוס' דערוה יש איסור דאורייתא וצפניה מדרכנו, ואולי משום שאיסור ערוה היה קודם גזירה דוד ופניה מגזירת דוד לכן חילקו המחבר, ועכ"פ אינו מוכרח דעת המחבר. וממה שכתב בסעיף ב' כל המתחיד עם אשה שאסור כו' מכות מדרות כו', דמשמע אפילו עם ערוה אין לוקין רק מדרות, ג"כ לא מוכח, דאפילו הוא מדאורייתא, מ"מ אינו לאו מפורש. וכלל גם חייבי לאוין כו'. עיין

סימן כב סעיף א' [א] חוץ מהאם עם בנה והאב עם בתו. כנר
מנמי נסימן שלפני זה נס'ק ט' דנגמרא בקדושין [פ"א ע"ב] אמר רב
אסי דעם אלו המירו אפילו דירה בקניעות, ועם אחרת המירו יחוד
ארעי. וכמז הר"ש [שם פ"ד סי' כ"ד] דהלכה כרז אסי, ומכל מקום
המחמיר מזה עליו נדחה. וכן פסק
נקיטור פסקי הרא"ש [שם]: סעיף ב'
בז מכין את שניהם מכות
מרדות. בטור כמז, מלקין אותו, אבל
היא לא נפסלה אם נתיחדה עם הפוסל
בזלאמו, עכ"ל. והיינו מה דאמרין
בקדושין דף פ"א ע"א אין אסרין על
היחוד, לפי פירוש הסו"ס שם ד"ה
מלקין אותו, והביאו הכ"י כאן:

זקנה בין ילדה שדבר זה גורם לגלות ערוה
אחרון מהאם עם בנה והאב עם בתו יוהבעל
עם אשתו נדה יחתן שפירסהו אשתו נדה
קודם שיבעול אסור להתיחד עמה אלא היא
ישנה בין הנשים והוא ישן בין האנשים ואם
בא עליה ביאה ראשונה ואחר כך נטמאת מותר להתיחד עמה (ועיין ציו"ל סימן
קל"ז).

ב ^(א)כשאירע מעשה אמנון ותמר גזר דוד ובית דינו [א] על יחוד פנויה ואף על
פי שאינה ערוה בכלל יחוד עריות היא ושמאי והלל גזרו על ביחוד ^(א)גויה נמצא הכל המתיחד עם אשה שאסור
להתיחד עמה בין ישראלית בין גויה ^(א)מכין את שניהם מכות מרדות האיש והאשה

ציונים ומקורות (ב) סעיף ד'. (ג) לשון הרמב"ם פכ"ב מאיסורי ביאה ה"ג.
שנו"ס סימן כב (1) במהדורת של"ד: פירוש, שהגיעה לגבול האורח שלה, מן פורסא דרמא [שבת קכ"ט ע"ב] שענינו גבול. ובמהדורת באה"ג נשמט.
(2) כ"ה במהדורת קבאלי שכ"ו ובעקבותיה ממהדורת הרמ"א ואילך, וכ"ה ברמב"ם לפנינו. בד"ר: גוים, וכ"ה ברמב"ם דפוס קושטא, וראה בילקוט שני
ברמב"ם מהדורת פרנקל.

ערך לחם

אם אין לבו גס בה, וכל כיוצא בזה. וכ"י בשם הרשב"א בתשובה ח"א סי' אלף קפ"ח.

נחלת צבי

סימן כב סעיף ב' [א] על יחוד פנויה. דוקא ישראלית שיש בה איסור
נדה דאורייתא, משא"כ בגויה, דנשג"ז הוא מדרבנן אצלה, ע"כ לא גזרו
על יחודה עד שמאי והלל, כנלע"ד:
לכוננה משום זונה, והוא מדברי תוס' פרק עשרה יוסמן [קדושין פ"א ע"א ד"ה מלקין]:

גור אריה

סימן כב סעיף ב' א. יחוד פנויה. יחוד פנויה שהחזקה נדה אסור לאוריימא. ריב"ש [סי' תכ"ה, יו"ד [סימן] קפ"ג.

ביאור הגר"א

סימן כב סעיף א' א. שדבר זה גורם כו'. קדושין וסנהדרין שם
[המובאים בבאה"ג אות א':] ב. חוץ כו'. מחני' שם [קדושין פ' ע"ב],
ואע"ג דאמר שמואל שם [פ"א ע"ב] אסור להתיחד כו', הא פריך עליה
ממחני' ושי' תנאי היא, וה"ל סתם צממני' ומחלוקת צממני' והלכה כסתם
מחני', וכן מחני' שם פ"ב א' דלא כוומיה, ואף ר' יהודה לא אמר אלא צממני'
ורווק, וכל האמוראי שם [פ"א ע"ב] דענדי כשמואל, ממידת חסידות עשו וכמ"ס הרמב"ם [פכ"ב מאיסורי ביאה ה"ב]. ר"ן [שם ל"ג ע"א מדפי הרי"ף]. אבל
הרא"ש [שם פ"ד סי' כ"ד] פסק כרז אסי [שם]: ג. והבעל כו'. סוטה ו' א': סעיף ב' ד. מכות מרדות. כמ"ס הרמב"ם שם [פכ"ב מאיסורי ביאה ה"ב]
ואיסור יחוד העריות מפי הקבלה, ר"ל דאסמכתא היא, ואף להסוברים שד"ת היא, מ"מ אינו אלא עשה:

באר היטב

[ד] יחוד מדאורייתא, והרמב"ם כמז [ד] יחוד מן הקבלה, דליתו אלא רמז מפורש, ולכן
אין מלקין אותו אלא מכות מרדות. ועיין צהר"ס פ"ב [מים עמוקים] סי' ג' ונספח
מעשה חיל' [בחלק השו"ת] סי' כ"ג. וכלל עריות כלל חייבי לאוין. פירשה. ונש"ס
מזוהר, רז אסי אמר מותר להתיחד עם אחרת לפי שעה וזר עם אמו בקניעות,
וכמז הרא"ש דהלכה כרז אסי, ועיין צ"ש [סק"א]: א. מכות מרדות. אבל
אין אסרים אשת אש על צעלה ולא פנויה על כן כשציל היחוד. תוס' וצ"י. [ב"ש
סק"ג]:

פתחי תשובה

איש אחד עם ב' נשים או להיפך דלקמן סעיף ה' אינו אלא דרבנן. וכן
כתב בספר בינת אדם שער בית הנשים סי' כ"ו, ע"ש. ומ"ש הבאה"ט
בשם הפרישה דבכלל עריות נכלל חייבי לאוין, עיין בשער המלך פ"י
מהלכות אישות בקונטרס חופת חתנים ס"ט בהגהת טעם המלך [קונטרס
כבוד חופה] שפקק על זה. ומ"ש הבאה"ט ורש"ס מבואר כו', עיין לקמן
סימן קע"ח סעיף ה', ועיין במשנה למלך פ"א מהלכות סוטה דין ג': ב.
והאב עם בתו. עיין בב"ח אות א' שכתב דכל יוצאי חלציו דינן שוה,
בת בתו ובת בת בתו נמי שרי כמו בתו, עכ"ל. [עיין לעיל סימן כ"א]

ראש פינה - עקבי הבית

נספח על ארוס [סק"א] הקשה ע"י, דל"כ לדעת הרמב"ם [פ"א מאישות ה"ד]
דסוכר [ד] ונות פנויה הו' כלל לא מהי קדשה, א"כ למה הצריכו לגזור צ"ל של
דוד, הא כלל"ה אסור ממחמ חייבי לאוין, ע"ש. ולמה שכתב הנ"ש לקמן סימן כ"ו
סק"ג דל"כ לדעת הרמב"ם אינו כלל רק צממני' מותר, ע"ש, לא קשה מיד.
דפליג עם שמואל כו'. דסוכר אפילו עם אמו ובתו אסור. ועיין צממני' עוד
מירושלמי: סק"ב. שמא יהא מתיחד כו'. קן צ"ל ור"ל, שאל יהא מותר עם פנויה
אחרת, יבוא ג"כ להתיחד עם פנויה שהיא ערוה לו:

ראש פינה - חלקת השדרה

ו"ב בכן. מיהו בטור סוכר כרא"ש [קדושין פ"ד סי' כ"ה] דבעינן בבית י"א
שנה ובבין י"ב שנה ע"ש. ועיין באור"ח סימן ע"ג במגן אברהם סק"ב מה
שהקשה על הטור כאן. (ובדרישה) [ובפרישה אות ט'] כאן מישבו ע"ש.
וגם בספר המקנה [שם פ"א ע"ב ד"ה ברש"י ד"ה זה וזה] מישבו:
סימן כב סק"א ועם אחרת התירו יחוד כו'. אף דעיקר היחוד שגזר
דוד [סנהדרין כ"א ע"א, ע"ז ל"ו ע"ב] היה ממעשה דאמנון ותמר שהיתה
אחרת מהאב, וא"כ ודאי גזר על יחוד כהאי גוונא, מ"מ אחר שאנשי
כנה"ג נקרינהו ליצירה דקורבא לעיניה [סנהדרין ס"ד ע"א] כנ"ל בסימן
רש"י דף פ"א ע"ב [ד"ה ודר עס]. ועיין באבות דר' נתן פ"ב [ה"ב], איתא
התם, איש איש אל כל שאר בשור ויקרא י"ח ו' כו', מכאן אמרו חז"ל לא יתיחד אדם עם כל הנשים, אפילו עם אחרת ועם בתו, מפני דעת הבריות
כו' [ונראה שט"ס [וצ"ל] מפני טענת הבריות וכמ"ש שם לקמן]. ותמהני שלא הביאו כאן שום פוסק:

לשכת הסופרים

סימן כב ב"ש סק"ב. ולא היה בכלל גזירת יחוד. עיין ר"ן פרק כהנא דקדושין
[ליב סוף ע"ב מדפי הרי"ף]. המעמית:

גליון מהרש"א

סימן כב סעיף א'. והאב עם בתו כו'. עיין סימן קע"ח סעיף ז': ב"ש סק"ג.
אשת איש על צעלה ולא פנויה על כן. מ"ש רש"י [קדושין פ"א ע"א ד"ה ואין אסרין] אשה

פ' עקבי
הבית

ג' ומכריזין עליה. בטור לא כתב כח
[ד"ה מר וטראן] דקאי על אשת איש
והמלקות שזקוק אותה אינו רק בשביל
הזה של הרב הד"ר הוא מועתק ממש
איסורי ביאה דין ג', ומשמעותו סידור
לשמו משמע שהיה מפרש דלא כרש"י,
והכרח קאי רק על פניה וג"כ
למנוחה: ד' ואפילו עד אחד אינו
נאמן. לאו דוקא על היחוד אינו נאמן,
דאפילו על ביאה ממש, ועל כל איסורין
שנחזיר עד אחד אינו נאמן בהכחשה:
ה' אין לוקין שלא להוציא לעז.
ואין לומר יכריזו שלא הלקו משום זנות
רק משום יחוד, איכא דשמע ביה
שהלקו ולא ישמע בהכחשה, הכי אימא
בקדושין ס' [פ"א ע"א]:

ציונים ומקורות ד) רמב"ם פכ"ב מאיסורי ביאה ה"ד.
שנו"ס 3) כ"ה בדפ"ר. ממהדורת באה"ג תנ"ח וא

^(ג)ומכריזין בעליה. הגה ודוקא צידוע שנמיחד עמה האבל היא חיינה נאמנת עליו (ריב"ש סי' רס"ה). הלאפילו עד אחד אינו נאמן (מהרי"ק שורש דקפ"ט) [קפ"ח] ומכל מקום במקום שנראה לבית דין להיכנס למיחש לאיקורא צריך להפרישן (שם בריב"ש). יחוץ מאשת איש שאף על פי שאסור להתייחד עמה אם נתיחד הלאין לוקין שלא להוציא לעז בעליה שזינתה ונמצאו מוציאים לעז על בניה שהם ממזרים.

ג. ^(ד)כל אשה שאסור להתיחד עמה אם היתה

ח ואילך: עליהם, וכ"ה ברמב"ם. ועיין בח"מ סק"ג ובב"ש סק"ד.

עֵרֶךְ לַחֵם

סימן כב סעיף ב' בסופו. אין מלקין ולא מענישין על פי עד אחד, דדוקא בקלא דלא פסיק הוא דמלקין על לא טובה השמיעה. ובי בשם מהרי"ק שורש קפ"ח.

באר הגולה

ו. מימרח דרב אשי שס. סעיף ג' ז. מבוחר נסוגיא דגמרא ע"ז דף כ"ה ע"ג, ובר' שמעון במשנה דקדושין דף פ' ע"ג.

ע"ב] צרבעני לנלווי, הני מיילי בעד כשר וצליקרו ע"א עמו, אבל עד אחד לא פסקים [ק"י"ג ע"ב] כי הא דטוביה כו', ואפילו לומר לשאנאוו אסור כמ"ש במקום כו'. כמ"ש בפ"א שם [בקדושין י"ב ע"ב] ופ"ה דיבמות [י"ב ע"א] מחני' נקדושין שם [פ' ע"ב], ואפילו לרנן כמ"ש מוס' שם ד"ה רבי שמעון כ"ד] צמן

באר היטב

ג. ומכריזין עליהם. קאי על פניה, עיין ח"מ [סק"א: ד. אינה נאמנת. אפילו אם חובעת אותו ואומרת שהולד ממנו, ואפילו אם נודאי בלא עליה אמרין שהוא ונתה גם עם אחרים, והוא פטור אפילו משבועה משום שהמורה האמינתו. רי"ש סי' מ"א. אע"ג דאם חובעת אותו שיתן לה האמנן חייב שבועה, מ"מ על הולד הוא נאמן בלא שבועה. [ב"ש סק"ה]. ועיין לעיל סימן ד' ס"ק ל': ה. אין לדיקון. ועיין לעיל סימן כ"א ס"ק ג' מ"ש שם בשם רבינו ירוחם, וז"ל [ד"ש אירי נמי בפניה. ועיין מ"ש הב"ש אחר ב'] וז"ל [סק"ח]:

ותשארו בתו ביחוד עם ישראל האחר. ומה הטעם אשה ההולכת בדרך העגלון. באופן דנראה דאין חילוק בין אם הוא כנה או אביה וכיומיה דל ועיין תשובת מהר"י ווייל סי' נ"ה [הרבא בבארי היטב ס"ק י"ד]. וע"ש עוז מקפיד שלא תזנה אמו, משא"כ אם עב בתו, ד

באר היטב

ג. ומכיריו עליהם. קאי על פניה, עין מ"מ [ס"א]: ד. אינה נאמנת. אפילו
אם מוצעת אותו ואומרת שהולך ממנו, ואפילו אם צודאי כל עליה אחרים שזה וזה
גם עם אחרים, והוא פטור אפילו משבועה משום הדמורה האמינהו. ר"ש ק"י מ"א.
אע"ג דאם מוצעת אותו שיתן לה האמנה חייב שבועה, מ"מ על הולך הוא נאמן בלא
שבועה. [ב"ש ס"ה]. ועיין לעיל סימן ד' ס"ק ל': ה. אין לוקין. ועיין לעיל סימן
כ"א ס"ק ג' מ"ש עם נכס רבני ירושה, וכן [ד"ש אררי נמי בפניה. ועיין מ"ש
ה"כס' אבות ב'] וז"ל [ס"ח]:

ותשאר בתו ביחוד עם ישראל האחר. ומה הטעם אשה ההולכת בדרך העגלון. באופן דנראה דאין חילוק בין אם הוא כנה או אביה וכדומה דל ועיין תשובת מהר"י ווייל סי' נ"ה [הרבא בבארא היטב ס"ק י"ד]. וע"ש עוז מקפיד שלא תזנה אמו, משא"כ אם עב בתו, ד

ראש פינה - חלקת השדה

ס"ג. דלא כרש"י כו'. דהא כתב דליחוד אשת איש אין מלקין כלל, וע"כ מאי דקאמר הכא מלקין ומכרין היינו רק לפנויה דכן הוא הפירוש בגמ'. וג"כ לטובתה. היינו שלא נפסלה לכהן, ובאמת לשון הגמ' צ"ע לפיז', דאמרין שם, אמר רב מלקין על היחוד כו', אמר רב אשי לא שנו אלא בפנויה אבל באשת איש לא, מר זוטרא מלקי ומכרין, א"ל רב נחמן לרב אשי מר נמי לילקי ולכרין, א"ל איכא דשמע בהא ולא שמע בהא, ע"כ. הרי להדיא דמיידי באשת איש, ואפשר לרחוק לפרש בפנויה, עיין ספר עצי ארזים [ס"ג]: סק"ה. איכא דשמע כו'. נלע"ד בדמקום שנואסה לבעלה, כגון בקינא לה ונסתרה, ודאי לוקין שניהם, דכיון דצריך לגרשה, בלא"ה איכא לעז על הבנים. ותמהני על הפוסקים שלא דברו מזה:

סימן קע"ו [ספר ה' דמ"א שכתב דין זה ע"ש. ועין לעיל סימן ד' סקמ"א: סק"י
למ"ש כאן בחסידה דלחן מלקין אותו, ועו' כבוד וז"ל כו'. אבל להב"ח לא קשה מידי
להרמב"ם [קדושין פ"ד משנה י"ב] מבוחר לאפ

גליון מהרש"א

על בעלה, משום הלשון ואין אסרין, דבכהן שיך לומר אין פוסלין. ועיין תשובה מ"ס עמוקים [להרא"מ] ס' ג' :

לא הוה פריד מידי מהא דחליף כו', ע

(ד) ומכריזין עליהן. כן כמב הרמב"ם ריש פרק כ"ב [נאסירי ביאה
ה'] למכריזין על שניהם, והיינו מה לדיתמר בש"ס [שם], מר זוטרא
ממלי ומכריז, וקאי על פניה: (ה) אבל היא אינה נאמנת. אפילו אם
[יבוצע] אותו ואומר[ת] שהולד ממנו, ואפילו אם כדאי בא עליה אמרינן

שמה וזמנה גם עם אחרים, והוא פטור
אפילו משבועה משום [ש]הסוד
האמיתי כן כתב הריב"ש סי' מ"א
מ"ב. אע"ג [ד]אם תובעת אותו שיתן
לה האמת חייב שבועה כמ"ס בחושן
המשפט [סימן פ"ז סיפ' כ"ה בהג"ה]
מ"מ על הולד הוא נאמן בלא שבועה:
(א) אין לוקין. משמע דאין לוקין אותו,
[וגם] הלא ג"כ אין מלקין [אותה]. וצ"ח
[אות ב'] מדויק דמלקין אותו ואין מלקין
אותה משום לעז בניה, אבל בדריה לא
שיר לנו בנים. דהא אין דיוע עם אזה
אחרים.

תִּיחַד עֲמָה אִם הִיתָה
עֵינַי בְּחַמִּי סִקָּה וּבִבִּישׁ סִקָּה.

ביאור הגר"א

ה. ומכריון עליהם. לא גרס שם [קדושין פ"א ע"א] א"ל רב נחמן
ומפרש מכריו על פניה: ו. ודוקא כו' ואפילו כו'. וז"ל
[המובא בצינוים שבהג"ה], אע"ג דקילי כרנא נפ"ק דסנהדרין [נ']
כלום נמ"ש בקדושין ס"ה ז' ומסביר עז אחד בהמשה כו', ובפרק ערבי
ס' אלף לאו כי האי גוונא כו' מהו למימרא לרביה כו': ז. ומכל מקום
בהוא דריש אחמיה, ואע"ג שאין עדות: סעיף ג' ה. כל אשה כו'.
כו', ויהי גירסת ה"י"ף [שם ל"ג ע"א מרבי היר"ף] ויל"ש [שם פ"ד ס"ו
טו' כו']:

פתחי תשובה

ואכן הענין ש' י"ח ויובא לקמן סימן קע"ח ס"ק י'. ועיין בספר זכור
לאברהם (ח"ג אהע"ז) אות י' יתור הביא ג"כ דברי הב"ח אלו. וכתב עוד,
ולכאורה נראה דכל זה הוא דוקא להתייחד עמה לבדה, אבל אם יש שם
אשה אחרת אפילו אם בתו או בת בתו שם אסור, דהא בב' נשים אסור
להתייחד (לכ"ע ועיין לקמן סעיף ה'). וכמו כן אם ובתו ההולכים בדרך
ישיש ישראל אחר עממם אסור, דדוקא בעיר מהני ב' אנשים ולא בדרך,
ממטעם שמה יצטרך אחד לנקביו, וכאן נמי יש חשש שמא יצטרך האב
לנה עמה לא תוכל לילך עם עגלון אא"כ יש ישראל אחר דהוי ג' עם
ג' בעיני ג', דדוקא בבוע ואשה אמרו דמשמריין זה את זה ולא באחר,
שכתב בשם חכם אחד, דאף אי נימא הדבן מהני לשמור אמו משום דהבן
נת אינה מקפדת כל כך אף זינה אביה, ע"ש:

ראש פינה - עקבי הבית

ס'ק'ד' על שניהם כו'. דין זה אינו מובן ל', דהא ההכרח הוא לטובתה שידעו
שאינה נפסלה ולמה לר' הכהה עליו, ועי' ז"ל להכרחיה היא בכל סיני מלקות,
למחרתן [קדושין פ"א ע"א] מר וטעמא מוחי ליה אפסיה על כפיה ומכריז עליה
אזל זנו, ופירש רש"י [ד"ה ומקרי], להודיע שעל לאו זה הוזהר. והרמב"ם א"ו
המתיר לו ס'ק'ה' תרבעת אחרו ואמרתי כו', כו' ז"ל ואפילו אם בורדא' אינו
אזל מילתא כזאי נפשה, לדעת נאמנת עליו וא"ל אפילו כזנועה, ולא קפ' לעיני
ממלקות. ומ"ש שהתורה האמינותו, ר"ל, שהיא אפילו על בן זין הבנים, אם אמר
אזל זנו, ואמן עליו, כמ"ס לעיל סימן ד' [סעיף כ"ט], וגם מחמת הדבר אינו יודע
אם הנתינתו ל', כי שמא גם אחר כך עליו. וגם א"ל ס' לעיני שזינו יודע, שגם
הוא מודה שהוא אינו יודע ואלו, וגם ברי דיהא לא מהיל להולד, ועיני קימן סימן ע"ה
[סעיף כ"ז] ועיני מה שכתבתי לעיל סימן ד' [סק"מא] בשם פ"ק ברי מלקין [סעיף כ"ו
ד"ה שכשם שזנחה]. כמ"ש בחושן המשפט כו'. והוא בחושן משפט סימן פ"ו
סוף סעיף כ"ה ברמ"ל, וע"ס כ"ד [סק"ת]. ואני מתה שלא הביא ה"ש מלקין
סימן בסימן הקודם [כו', בסק"ה], שכמו שם כנחשו כו' מלקין אומר, וא"כ יסמירה
ע"ס. ויותר היה נראה דמיתבו אלו שיתבו קודם: ועיני למחש' ס'ק"ב:
אומר לו לזנוי נאשמה איש. ועיני למחש' ס'ק"ב:

יד אפרים

סימן כב ב"ש סק"ו. וצ"ל שם איירי נמי בפניה. וצ"ע, שדגרי ר"ז שם נלמד מהא דמדיס הוה דימא חסמיה מניה [קדושין י"ב ע"ב], ודוק! לזקמי היא כשכבר מה (מניה) חסמיה. גם לפי ז"ל הא דקאמר הוה דמנדי אמון דדירי נמי, דזקא בפניה, דל"כ ולשנא דבית חסיה לא משמע הכי:

המחברת מודה לרבותן על סיוען, תמיכתן, עזרתן וסובלנותן.

תורת ע"פ
עקבי
הבית, וכ"ה
במהדורות
תקט"ט

עיון עקבי
הבית מ"ש
להגיה

סעיף ד' ו' אין מוסרין תינוק ישראל. הרמב"ם פכ"ג מהלכות איסורי ביאה דין ה' נתן טעם מפני שכולן חשודין*, כלומר שחשודין על משכב זכור, והגויס מזהרין על הזכור, דכתיב [בראשית ב' כ"ד] ודבק באשתו, ולא זכור. וצו"ד סימן קנ"ג [סעיף א'] כתב הרב מהרמ"א הטעם, דמשכב ליה למינות, והוא ג"כ לשון רש"י פ"ק דע"ז [ט"ו ע"ב ד"ה ואין מוסרין להם תינוק]. ואע"ג דאפילו גדול אסור להתיחד עמו גוי משום שפיכות דמים, ז"ל דאפילו במקום דליכא חשד שפיכות דמים מכל מקום מיעוט אסור מפני מרי טעמי מינות ומשכב זכור: סעיף ה' ו' לא תתיחד אשה אחת אפילו עם אנשים הרבה. הטעם, דנגמ' בקדושין דף פ"א ע"א מסקי כל שאין כשרים כגון ר' חנינא בר פפי וחזיריו, אפילו עשרה כשרים אסורה להתיחד עמהם, ועיין צ"ח [שם ל"ג ע"א מדפי הר"ף]. והא דנקט אשה אחת, י"ט להסתפק אם דוקא אשה אחת, אבל שתי נשים עם שני אנשים, רבים מיקרי ושרי, או אחת לאו דוקא

מזהרין
הרמב"ם
שורית
לפי הח"מ
ורשומי
חידושי
מחבר
דבר
טעם
הרמב"ם
מזהרין
פרק

אשתו עמו הרי זה מותר להתיחד מפני שאשתו משמרתו יאכל לא תתיחד ישראלית עם הגוי ואף על פי שאשתו עמו.

ד' ו' אין מוסרין תינוק ישראל לגוי ללמדו ספר וללמדו אומנות.

ה' ו' לא תתיחד אשה אחת [ואפילו עם

סעיף ד' ו' אין מוסרין תינוק. היינו אפילו היכא דליכא חשד משום שפיכות דמים ולא גדול מותר, מ"מ קטן אסור כי שמה ימשך אחר מינות כמ"ש צו"ד סימן קנ"ג [סעיף א' בהג"ה], ועיין הרמב"ם פרק כ"ב [מאסורי ביאה ה"ה]:

ציננים ומקורות ה' רמב"ם שם ה"ה. ו' לשון הרמב"ם שם ה"ה.

ערך לחם

סעיף ו' [ה']. [נשים] [עם אנשים] הרבה כו'. יש מתירין להתיחד אשה בעיר עם ב' אנשים כשרים, ובדרך או בלילה עם ג' כשרים. [סוד בשם הרא"ש קדושין פ"ד ט"ו כ"א וכו' בשם הראב"ד בבבלי דפסח עשרה פרישין].

נחלת צבי

סעיף ה' ג. לא תתיחד [וכו']. כן כתב הרמב"ם פרק כ"ב מהלכות איסורי ביאה [ה"ה]. וכתב צ"ח דטעמו דכיון דאשתו של זה לא תזנה בפני בעלה שהוא שם, מצריחה גם כן לא תזנה, שמירה שזאת ובעלה יגלו קולה, ע"כ:

מאסורי ביאה [ה"ה] כזה לאיסור, כי אין בינינו כשרים כל כך. והיש אומרים דמתיר בכשרים ס"ל דרב לא אמר כן להחמיר, אלא דלא רצה ליטול עליו שם כשרים מחמת ענוה, אבל באמת אפילו סתם בני אדם מיקרי כשרים לענין זה, דהא בסיפא לא מחמיר אלא בפריצים, משמע מפורסמים לפריצים, ממילא בסתם הוי בכלל כשרים, כנלע"ד:

מורי זהב

סעיף ה' [ב] אפילו עם אנשים הרבה. במשנה [קדושין פ' ע"ב] אמרין דבזה אין איסור יחוד, דדוקא בנשים אפילו הרבה יש איסור דעתן קלות, אבל לא באנשים, אלא דאמר רב [שם] דמשנתנו דוקא בכשרים, אבל בפריצים אפילו עשרה לא מהני, ואמר רב עוד [שם פ"א ע"א] דכשרים היינו דוקא כגון ר' חנינא וחבריו, ע"כ כתב הרמב"ם [פכ"ב מאסורי ביאה ה"ה] כזה לאיסור, כי אין בינינו כשרים כל כך. והיש אומרים דמתיר בכשרים ס"ל דרב לא אמר כן להחמיר, אלא דלא רצה ליטול עליו שם כשרים מחמת ענוה, אבל באמת אפילו סתם בני אדם מיקרי כשרים לענין זה, דהא בסיפא לא מחמיר אלא בפריצים, משמע מפורסמים לפריצים, ממילא בסתם הוי בכלל כשרים, כנלע"ד:

ביאור הנ"ל

ת. שם צנוגיא דע"ז. סעיף ד' ט. צרייחא שם [ע"ז] דף ט"ו ע"ב. סעיף ה' י. ממילא דרב לא שנו אלא בכשרים, ואמר רב לאו כשרים כגון אן אלא וכו'. שם בקדושין [פ' ע"ב – פ"א ע"א].

סעיף ה' ט. לא תתיחד כו'. עיין צה"ג [אות י'], וכן מצינו צמח דני אליהו [רבא] פ"ח*, אלא שאמר שם שאין הלכה כמשנתנו [קדושין פ' ע"ב], אלא דוקא עם שלשה אנשים משום עדות, ח"ל שם, ומ"ש חממים צמחא אלא אשה אחת מתיחדת עם שני אנשים, אין הלכה כן, שאם יעמוד אחד מהן [וצ"ל [ויבא] עליה צעצעה אין כאן עדות שלימה, אבל אשה אחת מתיחדת עם שלשה אנשים שאם כו', וגם זה ששינו אשה אחת מתיחדת עם ב' אנשים, לא שנו אלא צמח גדולים כו'. אבל גמרא שלנו ס"ל לאו משום עדות, דלמירין [שם פ"א ע"ב] מתיחד אדם עם ב' ימות כו' עם אשה ותינתן כו', אבל צמח שדוקא עם

פתחי תשובה

סעיף ג' ג. אבל לא תתיחד. עיין בתשובת חות יאיר סי' ס"ו [נ"ס] ע"ג בענין אם מותר להתיחד עם ערבי בזמן הזה שעונשין אם כונסין אשה, והובא בקצרה בבאה"ט לעיל סימן ז' ס"ק מ'. ועיין בספר בינה אדם שעור בית הנשים סי' כ"ו שכתב ג"כ דאין שום היתר בזה אף בזמן הזה, דמלבד מה שהשיג החות יאיר [בסי' ע"ג] על הגאון מהר"מ שטערין שם [בסי' ס"ו], בלא"ה ליתא לדבריו, דאף שידוע דאם יאנסו אשה מכין ועונשין, אבל אם היא תבעל לו ברצון, עכשיו בזה"ל הוא היתר גמור ואין נחשב להם לבזו כלל, ובזמן מהרמ"ש באמת כן היה דרישה לשרוף הבועל יהודית בין באונס בין ברצון, אבל עכשיו ידענו בבירור שאינו כך, וא"כ אין כאן היתר כלל, ע"ש:

סעיף ה' ו'. לא תתיחד אשה אחת אפילו עם אנשים הרבה. י"ט להסתפק אם דוקא אשה אחת, אבל שתי נשים עם שני אנשים, רבים מיקרי ושרי, או אחת לאו דוקא והוא דין שמים, ולא מיקרי רבים צמחא משלשה נשים ושלשה אנשים. ח"מ [ס"ק]. וצ"ח [ס"ק] כתב דטעמו דס"ל שתי נשים אסורות להתיחד עם אנשים הרבה, דא"כ למה ליה למיכתב עד שמהיה אשתו של אחד מהם, מיעוט ליה [ד]אפילו אם אחת לאו אשת אחד מהם היא מותר, ע"ש. ואינו מוכרח, ד"ל דהרמב"ם הולך לכנס זה מחמת אידך דין, דאש אחד מותר להתיחד עם נשים הרבה אם אשתו עמו. וא"ל דא"כ ה"ל למיכתב אלא דין ה' דאש א' עם נשים הרבה. עיין צ"ח [אות ג'], ולא קשיא מידי, ודו"ק. ועיין צמח"ס וצנפ"ה משנה פכ"ב מהלכות איסורי ביאה [ה"ה]. ופרישה [אות ט'] צמח מהרש"ל [בביאורו לטור] הציא צמח"ס ה"ש. ואשה אחת עם אנשים הרבה ואחד מהם הוא בעלה מותר, דבעלה משמרה. אש אחד עם נשים הרבה מותר כשאשתו עמו, דוקא אשתו המותרת לו, אבל תמן שפירשה אשתו נדה קודם שבעל, אסור להתיחד עם הנשים אפילו שאשתו עמו. מהר"ם צמח"ס נדה [אות ד']. עיין צ"ח:

ראש פינה - חלקת השדה

לי"ד כתבתי בסימן שני"ג, דקשה על מ"ש שם [סעיף ד'] דנפל נקבר באשה אחת ושני אנשים משום יחוד, ע"ש, וכאן פסק דגם בזה יש חשש יחוד, ומצאתי [בכסף] [בלחם] משנה הלכות אבל [פ"ב ה"י] שהקשה כן, ותיירץ משום דבשעת אנינות תביר יצירה, ע"ש. רבים מיקרי ושרי כו'. כמ"ש בסעיף שאח"ז. ועיין ב"ש [ס"ק] שכתב שדין זה מוכח ממ"ש בשו"ע אלא א"כ אשתו כו', וא"כ בלא"ה הוי שמים, אלא ע"כ דשמים ג"כ אסור. ולכאורה תימה על הח"מ שנסתפק בזה. ונראה שהח"מ פירש דברי השו"ע מ"ש אלא א"כ אשתו של אחד מהם שם, דר"ל אותה האשה המתיחדת היא אשתו של אחד מהם, אז מותרת לפי שבעלה משמרה, ואף דמבואר לקמן סעיף ח' דרך כשבעלה בעיר אין חוששין משום יחוד, י"ל דקמ"ל כאן אף כשליכם גם כן או בשאר גוונים דמבואר לקמן רחוששין, מ"מ כאן כשהוא שם לא חיישין, ועיין מה שכתבתי בב"ש. ומה שתלו הרמב"ם [שם] ושרי דין הראשון כדירה וכתבו לא

ס"ק. והגויס מזהרין כו'. לא ידעתי למאי כתב זה, דמאי נפקא מינה אם אין מזהרין ע"ז. ואולי כוננו [ד]כיון שמוזהרין יצרו תוקפו ביותר, משא"כ אם אין מזהרין: ס"ק. בקדושין דף פ"א כו'. במשנה שם [פ' ע"ב] איתא להדיא, אבל אשה אחת מתיחדת עם שני אנשים, ואמר רב עלה לא שנו אלא בכשרים אבל בפריצים אפילו עשרה לא. ואח"כ איתא שם [פ"א ע"א], רב ורב יהודה אולו באורחא, אתי איתתא קמיהו, א"ל רב דלי כרען כו', א"ל והא את אמרת בכשרים שפיר דמי, א"ל רב מי יימר דאנן כשרים, דילמא כגון ר' חנינא כו'. ומשונה פסק הרמב"ם [פכ"ב מאסורי ביאה ה"ה] לאיסור, משום דליכא כשרים בזמן הזה, ועיין מה שכתבתי לעיל בסימן שלפני זה בב"ש ס"ק ג', ובחשובה אחת לבני החריף שיחיה הארבעה בענין זה, וכאן לא באתי רק לבאר כונת הפוסקים. ודעת היש אומרים שמכא"רמ"א, הם פסקו כסתם משנה, ורב היה מחמיר על עצמו, ועיין מה שכתבתי עוד בב"ש [ס"ק]. ובמהותי

גליון מהרש"א

סעיף ד'. אין מוסרין תינוק ישראל לגוי כו'. עיין ח"מ [ס"ק] והגויס מזהרין על הזכור. וכן הוא צמח"ס ע"ז ט"ו כ' [ד"ה ואין מוסרין להם תינוק]. וקלם קשה לי, למה צריך להגויס מזהרין, מיעוט ליה שם איסור למיעוט, ואף דקטן אולן נבילת אין צ"ד מלווין, מכל מקום זהו הוי כמו מאלל, וכמו דאין מוסרין לו חגב מי כסוף פ"ט דשם [צ"ע ע"ב] ומגן אברהם [אות ח'] סימן שצ"ג [ס"ק]:

נחלקו הפוסקים באשה שזנתה תחתיו אם מותר להשהותה ולהתייחד עמה.

הב"י (אזה"ע סימן קי"ז) הביא את תשובת הרשב"א (ח"א סימן תת"מ) שכתב בשם ר"י בתוספות (זכאים ז' ע"ז ד"ה סתם) דמותר להשהות אשה שזנתה תחתיו כדי שתשמשנו כשפחה ולא חיישינן שיבוא עליה דכיון שזינתה תחתיו שונא אותה ומאוסה בעיניו.

בית יוסף אבן העזר סימן קי"ז

כתוב בתשובות הר"מ שבסוף תשובות הרשב"א (ח"א סימן תת"מ) דרואה דם מחמת תשמיש אין לה תקנה לישאר עם בעלה אלא תגרש לאתרו ואסור להשהותה דחיישינן שמא יבא עליה . ואף על גב דבריש זבחים

והבית שמואל (סימן קי"ז סק"ח) הביא סמוכין לזה מדברי התוספות (גיטין ע"ט ע"א ד"ה ז"ע) שפירשו בשם הירושלמי דבית שמאי שאמרו דפוטרי אדם את אשתו בגט ישן דהיינו שנתייחד עמה לאחר כתיבתו אזלי לשיטתם דסבירא להו דאין לגרש את האשה אלא אם כן ראה בה ערות דבר.

אלא דהקשה על זה מהא דמבואר בש"ס דאחר קינוי וסתירה מוסרים לו שני תלמידי חכמים שמא יבא עליה בדרך . ותיירץ דאפשר דהתם עדיין ספק הוא אם זנתה ואינה מאוסה לו כל כך על כן חיישינן שיבא עליה.

אבל מדברי הרמ"א (אבן העזר סימן קי"ז סעיף א') מבואר דסבירא ליה דאסור להתייחד עמה אף על גב דמאיסה ליה דעל מה שפסק שם השו"ע דהרואה דם מחמת תשמיש יוציא ולא יחזיר עולמית כתב הרמ"א דיש מתירים להשרות אותה על ידי שלישי ובתנאי שלא ילך אצלה אלא בעדים וסיים דכל שכן אם זנתה תחתיו דשרי "בכהאי גוונא" ומשמע דאסורה ביחוד בלא עדים.

חלקת מחוקק	שולחן ערוך אבן העזר סימן קי"ז סעיף א'	בית שמואל
(ח) משמע דוקא זכאאי גוונא שרי אכל כלל עדים אסור אפילו באשתו שזנתה . ובתשובה הנ"ל כתב בשם ר"י יכולה להיות תחתיו ותשמשנו כשפחה משמע אפילו בביתו יכולה לשמשו הוהיל וזינתה תחתיו שונא אותה ומאוסה בעיניו.	א. הנושא אשה ובדקה עצמה ונבעלה ובעת שקנחה עצמה היא והוא נמצא דם על עד שלה או על עד שלו אם אירע זה פעם אחר פעם שלש פעמים סמוכות זו לזו הרי זו אסורה לישב עם בעלה ותצא בלא כתובה לא עיקר ולא תוספת ולא תנאי מתנאי הכתובה שהרי אינה ראויה לתשמיש ויוציא ולא יחזיר לעולם . הגה : יש אומרים דאם אינו רואה ליטא אחרת ורואה לשכרות עם זו על ידי שלישי (בשנה אחת) ובשכונה אחת ולא ילך אצלם אלא בעדים אין צריך לגרשה . וכל שכן אם זנתה תחתיו דמאיסה ליה דשרי (ח) ח זכאאי גוונא.	ח משמע כלל עדים אסורה ובתשובה הנ"ל משמע אפילו כלל עדים מותרת לכל חיישינן שיבוא עליה דמאוסה בעיניו וכן משמע בתוספות (גיטין ע"ט ע"ז ד"ה ז"ע) ועיין תשובת הרא"ש ובב"י (סוף סימן קט"ז) דקינאי וסתירה אסור להתייחד עמה וכן בשבועה כמו שפסק בסימן ז' וכן הוא בש"ס אחר קינוי וסתירה מוסרים לו שני תלמידי חכמים

שמא יבא עליה בדרך ואפשר שם אכתי ספק הוא אם זנתה ואינה מאוסה לו כל כך.

והביא הפתחי תשובה (סימן קי"ז סק"ז) שגם בתשובות הרדב"ז (ח"ב סימן תשמ"ו) אסור להתייחד וכתב שם על דברי התוספות דריש זבחים (הנ"ל) דאין לסמוך על הוראה זו וחוכך להחמיר אפילו על ידי עדים רק דיוציא בגט.

שו"ת הרדב"ז

לסמוך על הוראה זו כיון שהיא מכרת ברמיזותיו וקריצותיו ורגילה אצלו תשדלנו לדבר עבירה כיון שזינתה עם בעלה ויצר לב האדם רע מנעוריו ולא יוכל לעמוד בעצתו ומי הוא זה שידור עם נחש בכפיפה ולא תסיתנו ואפילו על ידי עדים אני חוכך להחמיר שאין אפטרופוס לעריות דכל היכא דאמרין תצא או יוציא בגט משמע ולדעת מקצת אין מחייבין לתת גט אבל מודים הם דמפרישין אותה ממנו אבל שתעמוד עמו ותדור בביתו

והוא נכנס ויוציא אין ראוי להתיר.

שאלת על אשה שזנתה תחת בעלה אם מותרת לשמשו כשפחה או לא.

תשובה נמצא בתוספות בריש זבחים גבי אשה לא לגירושין קיימא דאפילו זינתה אם ירצה הבעל לא יגרש רק שלא תשמשנו . וטעמו של דבר דליכא למיחש שמא יבא עליה דכיון דאיסור תורה הוא ותו כיון דזינתה תחתיו שונא אותה ומאוסה בעיניו. ואין אני רואה